V

IX

XI

ROZMOWY.

Umarłych Polaków w Umbrach
Y Cudzoziemcow, w których
Ile Sekretnieysze Ich, za
Zywota dzieie y cyrkumstancye są
Zebrane.
z Manuskryptu pewnego
Starego.
Roku Pańskiego 1763.
Dnia 15 Maja
Przepisane.

IMAGINACYA
Krol Jan Trzeci z Domu
Sobieski y Ieremiy Xiąże
Wiszniowiecki Woiewoda
Ruski Pogromiciel Chmiel-
nickiego y Buntowni-
kow, na Polach Elizey-
skich, z Sobą rozmawiaią
w Umbrach.

ARGUMENT.

Ktore umbry Wielkich Bohaterow na wieczną pokoiu y odpoczynku przenoszą się rezydencyą y przy wszystkich): ktore bydz mogą (: Duszom z passyi y Ciała wyzute zostawiona Im iest wolność gadania y konwersowania ze wszystkiemi Innemi, przez ktorą pamięć czynow Ich dobrych słodką wskrzesza w nich Komplacencyą, a oraz też y defektow niektorych przypomnienie, żadney im nieczyni przekory y krzywdy, ktore sobie ze złości iako y cieka wości wymowią.
Jakie zaś te Pola, Elizeyskie, czytay Wirgiliusza zdawnych Łacinskich nayprzednieyszego Poete, a Włoskiego Torquata Tassa przez Kochanowskiego na Polskie wytłumaczonego. Ja imaginacyą że cokolwiek zamyślić

naypięknieyszego y naypomyslnieyszego wnaturze mozesz to sobie wystaw, brzegi y biegi Rzek, płaskich, łąki Kwiatkm okrytych, Gaie Cypryssow Myrtow Laurow Pomarancz Krzaki z Roz Centofolii zgoła nie psuiąc piora mego naco lepszego gotuiącego maluy wgłowie swoiey pędzlem dowcipu na Tablicy Imaginacya co chcesz y co mozesz naylepszego, y pięknieyszego, wnaturze wymyslić mysl y rob Zamki na Powietrzu ett ett. po takowych tedy mieyscach dochodzących y dyskuruiących Umbr nadstawiłem Ucha, Az nayprzod Dwie Osoby dziwney Urody sł. Jako w Umbrach rozeznać się mogło ſ Mezkiey płci Jeden starszy siwy, Drugi Cienki nie Wielki Czarniawy, oba Bohaterskiey Ryczerskiey miny lubo. Obay Rozney Cery y postawy zeszli się z sobą

y tak do Siebie mowili.

Rozmowa Pierwsza

Krol Jan Zdaymi się że Polak.
Xiąże Jeremi Wisżniowiecki
nie mylisz się tak to iest, o to
bie wątpić niemożna, ponie
waż mowa cię sama wydaie
y nie tylko mowa ale ile w Um
brze poznać można, muszę cię
sądzić znacznym y zacnym
Polakiem.
Krol Jan. Y to prawda. te same
Sudzkosci słowa, ktore mi da
iesz, wracam ci, y słusznie ~~=~~
też same zacność przyznaie
Osobie twoiey, mnie zas, y ci
ktorzy ~~mnie~~ znali, na Swie
cie z Trudnością by ~~mnie~~ teraz pe po
znali, ponieważ kiedy mnie
niepotrzebnie, y nad wolą cien
nowaną, skorę tylko y kości
zostawiaiąc a Balsamami y
Ziołami ie napełniaiąc, skura
zaraz tak się na Twarzy popsowa

ła, że mi Maszkarę woskową ułożyć musiano.

Xiąże Wiszniowiecki. Słyszałem ią od pewney umbry, więc ty musisz bydz ow sławny Sobieski, a Krol Polski Jan Trzeci

Krol Jan. Nie mylisz się. Jam nim był y po kłopotach, ktore iako Szlachcic, Zołnierz, Urzędnik, Hetman, Marszałek, y Krol przez długie Życie wytrzymałem, tu dopiero zażywam pokoju, ale y ty grzeczna Umbro, ktoś iest?

Xiąże. Nayprzod cię przepraszam, że tak wielkiemu Człowiekowi honorum nieoddał, ktoryś ty brał większy w siebie, niżliś był Krolem, ale się oraz dziwuię, żeś mnie niepoznał. Jam iest ~~Xia~~ Jeremiasz Xiąże Wiszniowiecki Wda Ruski.

Krol. szczęśliwe potkanie! ktore mi wielką przynosi pociechę prawda bywaiąc u Oyca mego,

widziałem Cię, ale więcey o tobie
słyszałem, gdyż pamięć przez u
szy nabyta trwalsza iest, niż ta
którą wzrok y oczy podaią, więc
gdyś my się dobrym trafem po
tkali, siądźmyż tu sobie y poga
daymy spokoynie.
Xiąże Powinien byś ty Królu
mnie znać widziawszy mnie
nie tylko w Lubkui, ale y na Dwo
rze Króla Kazimierza powró
ciwszy z cudzych Krajów.
Król tego mówić nie mogę, bom
ia przed Batohozką powrócił
y strasznie zachorowawszy, le
żeć musiałem we Lwowie y nie
bydz w tey fatalney okkazyi
w którey móy Brat Marsza
łek Starszy zginoł, y to był pierw
szy znak woli Boskiey Opatrz
ności że mnie destynowała na
wielkie rzeczy, kiedy mi choroba
przysłała y do łozka mnie przy
kowała, alias zdrowy poszedł
bym był ochotnie na tę potyczkę

zginoł bym był tak jako y Brat
moy starszy.
Xiąże. Czy zginoł niezginoł al
bo w przegraney Batalij każdy
zginie co się bije, widziałem ja
ze szukaiących prawie Smierci,
y w naywiększy ogień cisnących
się nietylko smierć ale y Rana
nawet niepotkała mógł bym
y na sobie bez censury, prozno
ści okazałey dać przykład, wiem
bowiem Krolu żem był w Polszcze
Hektorem nazwanym y podob
no niedarmo, bo nikt ani męż
niey ani szczęsliwiey, a goracey
bijat się na demnie, a przecie bez
rany na łozku umrzeć mi przy
szło.
Krol. Wiem Mężny Xiąże żeś ro
dzennikow swoich w zacności
y cnocie przeszedł, y nietylko
Polakow approbacya y reputa
cya miałeś, ale Anno 1648
samego rebellizuiącego chłop
stwa y Kozactwa? pamiętam

tegoz Roku ze pod czas Interreg-
num Władysława Rzepta Cztereck
Regimentarzow postanowiła, a
oni pod pilawcami sromotnie la-
szyię uciekli. O! Jakie o nich Pasz
kwile, pisali a ciebie wychwa
lali, ale co do tego co mowisz ze
niekazdy w Bataliy zginie, to
ia przyznaię ale pod Batohowem
to nie uszło, gdy bowiem Kalinow
ski Hetman y Batalia przegrał
y sam zginoł Tatarowie znim bedąc
tak w Matnie zagarneli wszyst
kie woyska ze nikt nieuciekł do
piero Chmielnicki Tyrana Rzym
skiego naśladuiąc Karigule kto
ry sobie zyczył, aby cały Rzym
miał iedną szyię y aby za ied
nym miecza cięciem wszystkim
Rzymianom łby pozlatały. Ten
mowie rozumieiąc Chmielnicki
ze cała Polskę wraz zgubi zapła
cił Sołtanowi 30. Tysięcy Czer
wonych Zł. aby Tatarowie wszy
tkich niewolnikow wydawali
y wszystkich wywtoczona na

maydan y scinaną przez Dni kil
ka po batalij. Co iak było przeciw
Prawu y Interessowi Tatarow,
ktorzy niewolnika zachowuią
dla Okupu, tak oni tą niesły
chaną niewolnika zdięci okru
cięstwa Kompassyą, rzucili się
na Sołtana y mało go nie za
bili zrąbali go przecie. Coz
nierychło to było iuz, tą gene
rositas niewskrzesiła tym
sposobem wziętego Brata
mego a potym sciętego y Dani
łowicza Wuja mego y tak siła
Xiąząt Panow Szlachty y Zoł
nierzy. Jedni tylko Karczewski
Korycki y Druzkiewicz kul
bakami okryci salwowani
od Tatarow, y u Tatara Mirz
szyrynow nayprzedniejszey
familij zostali.
Xiązę. Ta hystorya ani w Chrz
ściańskim ani w pogańskim
narodzie drugiego przykładu
nie znaydzie, chyba u Narodu

co Cannibales zowią w Indach
ktorzy Niewolnikow wybranych
na ofiare Bogom swoim zabija
ią a sami potym ich iedzą. Wi
dzę tedy że ci approbo przyszła cho
roba, ktora ci życie dała dała
y Koronę y nieśmiertelność sła
wy twoiey y Polski, alec wielki
Królu, lubuć ty na tym swiecie
chluby y prożności mieć by się
niegodziło, ztym wszystkim śmiem
się pytac co na owych Czterech
Regimentarzow Konceptowali
Kozacy zlepszą o mnie opinią.
Krol. Wiesz dobrze boś był na
tenczas y iuż nie dziesięc razy
biłeś Kozakow potężnie że ad-
wersarze nie tak Osoby, Jako
sławy zazdroszcząc ci Czterech
Regimentarzow z Exkluzyą twoią
obrali a to na mieysce Hetma
now Koronnych w niewoli po
gańskiey siedzących, Potockie
go, y Kalinowskiego Polnego a
ci byli: Dominik Xiąże Ostrogski
Jerzy Lubomirski co potym Het
manem Polnym y Marszałkiem

10

w wielkim Koronie: był, Mikołay Ostrorogski Podczaszy Koronny: y Firley stary Kasztelan Lubell: tak tedy o nich mowili, Durny Lachy da-ły perynu, Dytynu, Latynu, a ty Dydu Firleju proday nam oleju. Peryna Xięcia Ostrogskiego zowiąc, że był delikatny, y gnuśny. Dytyna Lubomirskiego bo był młody. Latynu Ostrorogskiego bo był Wielki Statysta. Orator y mowca Polski. Firleja sądzili do niczego bydz sposobnym, tylko do przedaży Oleju, dokładali zas a Jeremiy Kozaków iak bije tak bije.

Xiąże. Gdyby próżney chwały umbra była capax była wierzay mi żebym to sławnemie przyiacielskie swiadectwo ledwo nic równo w ukontentowaniu położył, z oracya którą miał do Ciebie Leopold Cesarz Chrzesciański, kiedy witał po Wiedeńskiey na pobojowisku Tureckim porażcinie, o czym potym powiemy. Tozas iest pewna że Ja

potyczki y akcye, ktore na wielu
mieyscach z Kozakami miałem,
za szczęśliwsze bardziey rachuię
niż za sławnieysze.
Krol. A to iak? y w życiu swoim
za akcye masz w Estymacyi.
Xiąże. Oto: iak wiesz Aňo 1648.
Ja z Zadnieprza, skedy kilkadzie
siąt miast a około Tysiąca Wsi
miałem: z swoią partyą wysze
dłszy na wielu mieyscach Het
mana Kozakow biłem pod
Korsuniem, ale to prętkość dziel
ność przy obrocie sprawiła. La
tałem bowiem piorunem z swo
iemi tylko a nie z Rzptey Ludz
mi z mieysca na mieysce moi
Ludzie mnie kochali, nie z tego
żem Jch był Panem, ale bardziey
żem się naypierwszy narażał
także często niepatrząc kto był
żemno ledwie mnie uyrzec mo
żna zpomiędzy Jch. To iest pra
wda Łaski Boskiey dzieło ale
wielkim Wodzom to u Polity
kow znaiących się na Dziełach

Rycerskich zowie się szczęśliwa
temeritas albo potrzebna mnie
powaga iak y Alexandrowi Wiel
kiemu przymawiana.
Krol. Coż tedy Ludzkim zdaniem
za naysżacownieyszą u siebie
okkazyą ważysz poprostu po
wiedz ia tez tobie przypomne
swoie.
Xiąże. Szacuie męstwo w nie
złamanym uporze mwim prze
ciwko zdaniom Ludzkim kto
re ta zdania sam sądził bydz
nienależyte, sławie y Honorowi
Oyczyzny przeciwne a nam sa
mym szkodliwe,
Krol. Coż wiesz mily Xiąże iesli
ten upor ktorys ty miał, za u
por rozumny, lubo wszystkim
przeciwny, nie sądzona za upor
nierozumny? y tak cos ty miał
za męstwo pożyteczne sławie
y Konserwacyi Oyczyzny. Polska
miała za upor szkodliwy, y za
męstwo na złe?
Xiąże tocći iest pewna że y nay
lepsze nasze Intencye Ludzie biorą

y tłumacza na złe podobno y ty Wielki Krolu takich nieuszedłeś censur, bo niepodobna aby przy takiey iako miałeś fortunie, być inwidyi emulacyi, a za niemi chodzącey censury

Krol. Tego było aż nazbyt opowiem ię potym, teraz explikuy się proszę daley?

Xiąże. moy upor sam skutek pokazał, y mnie Justyfikował iż był dobry sławny y pozyteczny Oyczyznie, a wprzod ieszcze ci powiem cobyś był niechybnie za panowania swego estymował gdyby ci się było trafiło takie subiectum, iakie na początku Krola Kazimierza. Ten pamiętny będąc że m był przeciwny Elekcyi iego, ani Buławy ani Regimentarstwa dać mi niechciał Za ktorym Woysko całe y Polska Instancyowała, mnie ktory własnemi Ludzmi, po pięć Tysięcy ich maiąc, ustawicznie Kozackim y Tatarow-bitem, mny mowię

lubo tak affrontowano, Ja nic tego
nieuważaiąc, tylko zbawienie Oyczy
zny maiąc przed oczyma, kiedy
na Ostroroga y Firleja Kozacy z
Ukrainy na Wołyń wyiechali, y aż
pod Zbaraż Miasto y Zamek mey
przyparli, tedy ia tym zhukanym
Regimentarzom sam zaszedłem
y pod Miastem Oboz, a w mieście
Reiterade dałem, łącząc własnych
Ludzi pod Jch Kommendą

Krol. Zaiste wielka cnota y go
dna tak zacney Krwie twoiey
powiem też y ia compodobnego
pod Kalusowem uczynił, przy
pomnisz mi, a tym czasem do
koncz swego, o tym pięknym y po
żytecznym uporze

Xiąże. tak tedy schowawszy ich
w gnieździe przodkow swoich
Prowiantem iaki bydz mogł o
patrzywszy, swoiemi Ludźmi
rekrutowawszy y wpał umarłe w
nie Dusze wlałem. Nastąpił z
Hanem Kozy Giereiem niecno

ta Chmielnicki z Xerxesowym Woy
skiem chłopstwa, ale prawda nie
Ognistego, ale tak licznego że pier
siami mury wygnieść y obalić
iak owi w Jerycho, mogli, my po
lacy sobie, Kozacy sobie poczeli
sypać szańce, nie będe ci opisy
wał codziennych, conocnych ale
y co godzinnych, Akcyi Polakow
y nwich łacno się domyślić że
kilkakroć Stotysięcy Kozakow z
Tatarami z Chausem swoim nas
attakowali a nam rąk niestawa
ło bić to Pogaństwo, masz tego
opisanie w Twardowskim y Kocha
nowskim oblężenia w Zbarazu pe
wnieby nic nam nieuczynili gdy
by nas głod woiować niezaczoł,
y coraz umnieyszenie Ludzi po
strzelanych y pobitych że my ja
ko śnieg w marcu topnieliśmy
a oni iako Rzeka na Wiosne ro
śli, tu tedy Regimentarze y wy
skowi zdesperowawszy odsieczy
(lubo nam powiadali że Krol od
Warszawy ciągnie) to iedni ra
dzili odważnieyszi przebić się bez

Woysko y albo zginąc w Obozie Jch grob zakładaiąc, albo się salwowac ałbo drzy poddać się, na ostatek do Zamku murowanego cofnąć y tam w małey się kupie chcieli bronić, kilka Miesięcy ta utarczka rady trwała. Ja zawsze u pornie opponowałem się tym radom sprzeciwiaiąc się, wywodziłem nieomylnę wszystkich zgubę przez otwarcie Poganom do Polski drogi toz trzymałem y w sromotnym poddaniu się Zamku zadną miarą otworzyć niechciałem, y tak uporem moim zatrzymałem. Te ja Zbarazką akcyą przekładam nad gęste y zwycięzkie potyczki moie z nieprzyiacielem.

Krol prawda widzę teraz że twoy upor był pozyteczny y sam skutek pokazał y Justyfikował Jego sprawiedliwość, boś cię się doczekali Krola Kazimierza, ktory na odsiecz obleżeniom Zbarazkim idąc sam w Zborowie od tychże

obleżonym został.
Xiąże Niedtylko zaś upor moy z Polakami był pożyteczny alem ga pokazał y Poganom, wyiechaliśmy z Koniecpolskim Chorązym na ten Czas Koronnym na Rozhowor z Weyzyrem natenczas Hanskim Szefery Kazy aga/: a nutane że iuż było kilka takich Konferencyi:/ z Drugiemi poganami. Ten zaś Weyzer nas Dwoch Obrał, nayprzod się mnie zadziwił anie tylko zadziwił ale y pochwalił, mowiąc że się niespodziewał, aby tak mała o soba, Jak była moia, dotak wielkich odwag była podobna, y ofiarował nam pokoy byleśmy się skłonili Hanowi, od Chmielnickiego dwie przyieli Kondycye Jam mu też zaperzony Dyskurs przerwał, a zaś co do Chłopa naszego, od niego przyimować Kondycye ani słyszeć niechcemy
Krol Wybacz że mi moy Xiąże ofiarowany wam pokoy w tile w tak desperowanym was oble

zonym stanie, niewiem iak by
to nieprzyiac y co ztąd dobrego
przyszło że słyszeć o Kondycyach
niechciał.
Xiąże to dobrego bo oni połowim
zwali y za kondycye dobre mie
li. Abyś my się bez oręża potka
li, Chmielnickiego za pana Ukra
iny uznali. woleliśmy tedy nie
pewne znieść uwolnienie, do wo
li Bożey, niż pewną niewolą do
browolnie sobie zadać.
Krol. Prawda y ia to pod Zuraw
nem uczynił, Krol zas pod Zbo
rowem iak się salwował?
Xiąże. Tak iak y my biiąc się z
nieprzyiacielem, głod cierpiąc
uchodzić niechcąc, a na koniec
cudem oczewistym, iak powiada
ią że Kanclerz Ossolinski, widząc
niepodobienstwo aby się Krol obro
nił, niemaiąc nikąd nadziei
odsieczy, wtym głodu ostatnim
woyny stopniu zmelancholij po
bożney usiadł w karecie y modlić
się poczoł. Alisci mniszka przed

nim visibiliter stanęła, y powiedziała
mu aby się nie frasował ale w Bogu
położył nadzieię, a starał się o roztro
wor z Szeferkazy Agą Weyzyrem
Hańskim, z ktorym to y ia pyszna
Konferowałem, porwał się Kanclerz
y lubo z niego y wszyi Jego śmia
no się, uparł się iednak widziecz tym
Weyzyrem, y gdy mu przypomniał
że to Ociec Jego Krola Kazimierza
Zygmunt Trzeci samego tego Ha
na tam przytomnego miał w nie
woli, y dobrze traktowanego wypu
ścił. Zmiękczył w przod Weyzyra
a potym Hana, tak że Han aż do
szabli się porwawszy przymusił
Chmielnickiego, aby na kolanach
szedł, y w nogi Krola pocałował
przeprosił y pokoy uczynił. Owszy
tko się w Zborowie, lubo dla zdra
dy Chłopskiey iak na nową woynę
z niemi się zaszło tak wraz y my z
dłuższego że Zbaraza, y Krol z Krot
szego ale gorszego oblężenia ze
Zborowa wyszedł
Krol. śmieszno mi żem tego wszy
tkiego zapomniał, bom y z lisstku
Zbarazkim z tobą oblężeniu, y

swoią Chorągwią iedną saluwwa
łem czaty nasze, które moc Tata
row napadła y do Oboru ich wpro
wadziłem, niebędziemy tedy mo
wić o Bereſteckiey, w którey Ra
ny dostałem nieszkodliwey: Pa
miętam że y sam mówili o twoim
nieukontentowaniu.

Xiąże Jak że mówić nie miano
o żalu moim, że mnie y ten czas
Buława mineła, gdy ia tym w
szystkim godnym akcyi moich
sentymentem y upotem dwie
rzeczy zrobiłem, bo y z naywiększym
pocztem Ludzi do Krola przyszed
łem, y naypierwey batalią zaczo
łem y do wygraney pomogłem,
y kiedy Krol po wygraney Bere
steckiey wracać się chciał do Pol
ski, widząc że Pospolitego rusze
nia do Domu tęskniącego nieutrzy
ma, Ile że Radziejowski potym
Podkanclerzy na Krola Szlachtę
buntował. Jam ieden upornie
na Krola nastąpił, aby szedł na u
kraine za pobitemi, y raz nazaw
sze to gniazdo Jadu wykorzenił

ogniem y mieczem długo Krol trzymawszy nieutrzymał, który rozumiał że wszystko uspokoił, zapomniawszy że Hydra Kozacka odradzaiące się głowy miała
Krol. prawda pokazało się że twoia rada y upor był dobry bo ten pies pobity Chmielnicki lubo się na momęt skrył pod ławę ale rozestał do Moskwy, Rakoczego, Turkow, y Tatarow, tak skutecznie propozycye y Impressye że te wszytkie przeciw Polszcze powstały nawet y co y Krolowi Gustawowi y Krolowi Szwedzkiemu dało pokuse do Polski, ale temu wszystkiemu dawszy pokoy, ieszcze trzy rzeczy o ciebie wiedzieć trzeba nim też y ia do swoich poyde akcyi pierwsza iest o Ozenieniu twoim
Xiąże Wiedzieć musisz żem miał za sobą Gryzellią Zamoyską cale nieurodziwą ale serca y rozumu męzkiego, przy wysokiey cnocie, w tym Ozenieniu Inney particularitatem nieznayduie tylko że ta Panna z Xiężny Ostrogskiey wdowy Wott Alexandra z Rodzona Corki

a spłodzona z Tomasza Zamoyskie
go Kanclerza W. K. nie tak urodą
jak wysokością Kolligacyi y Posa
giem powabna, miała nie tylko
mnie, ale y Dominika Xięcia Ostrog
skiego z Zasławskiey Liniy Konkur
rentem, małośmy się nie pobili kilka
razy jakto punkt Honoru za urodę
Heleny Traiańskiey podczas wsta
nie Xiąże Ostrogski był piękny,
młody, biały delikatny, ospały
zgoła niewdatny, ja zaś byłem du
żo czarny, niewielki ale Rzyski
w Stanie ładny kibytny, y aż nazbyt
skłonny, przekupował Xiąże Ostrog
ski Baby Panny że mnie ganiąc
mego Rywala wychwalały, przed
samą Panną. Raz kiedy Baba Pan
nie (: która lepiey niż na drugiego
patrzała :) mówiła, Dla Boga coś
WmPanna upatrzyła w Xięciu
Wiszniowieckim, on Czarny, Pan
na rzekła, on mnie nie poczerni
nie frasuy się y ta Decyzya była
z Dekretem Ożenienia mego. Bo
Rodzice zdali na nią obieranie
Kawalera, niechcąc sobie z nasoby
dwoch, Znacznych Możnych, y Bo

gatych urazic.
Krol. Jezeli akcye Woienne y senty-
męta nasze wolności życzliwości
podobieństwo między nami czy-
nią, Ja całe go w Oznemenim niewna-
dnie, ponieważ w świecie pięknie[y]-
szey przy cnocie y rozumie Biało-
głowy nie było nad moią Żonę.
O ktorym ci Oznemeniu daleko po
śmierci twoiey zaszłym potym po-
wiem. Teraz druga rzecz o ktorą cię
pytam, że Krol Kazimierz odpuścić
ci Elekcyi niechciał.
Xiąże. Prawda jam ieszcze za Ży-
wota Krola Władysława do repu-
tacyi Woienney y statystyczney przy-
szedł Woiewoda Ruskim został, nie
inniey z pamięci Oyca mego [:] ktory
wiesz angażowawszy się z Szwag-
rami swoiemi Potockim y Koreć-
kim, ktorzy Mohylanki Dziedzicz-
ne Xiężniczki, Małdawskie mieli
z Mohyłą Testiem swoim przegra-
li bitwę, na Lasowym rogu pobra-
ni, y moy Oyciec w Stambule umarł
Jedni powiadaią że Zabity Jałowy
Koreckie, a Drudzy za okrutną ka-

tuszą y głodem, pomarli, Potocki
Cudownie z Jendykuły Morzem
uciekł, byłem tedy z Oycowskiey y
swoiey reputatyi dosyć możny a
bym po śmierci Krola Władysła
wa, mogł był wielką Kryską na
obranie albo na zrzucenie Kardy
nała do Krolewstwa. Krol Zigmunt
Ociec y Krol Władysław tak wiel
kie polszcze poczynili Dobrodziey
stwa że po Władysławie inszy Kan
dydat do Krolewstwa odezwać
się nieśmiał tylko Dwoch Wła
dysława Braci, Karol Ferdynand
lubo Starszy, ale destynowany
Biskupem Wroctł y Płocki, a nay
młodszy Jan Kazimierz Karol Star
szy był melancholik straszny, Ka
zimierz zaś rzyski, Mars mu z
Oczu patrzał, ktorego y w Hiszpa
nij y we Francuskim dał dowo
dy więzieniu Cysternie. Jednaki Ja
zaraz że wielkiey lekkości Kazi
mierz, uznałem ktory się z Bratem
Władysławem wadził Jezuitą y
Kardynałem zostawszy porzucał
to dla Generalstwa Hiszpanskiey,

o co Ryszeli. Kardynał złapał y do Cister
nu wsadził. Ale bardziey go Kanclerz
Ossolinski y Dominik Ostrogski ze
wszystkiemi Emulantami promo
wowal, udałem się wszystkim do
mem moim do Ferdynanda promo
cyi ale mnie jeden kazus odrazil, po
dał probę humorow poznania tych
Dwoch Krolewiczow, Kanclerz Osso
linski, rzekł nam przeciwney fakcyi, pojdźmy wszyscy wraz, z wizytą
do starszego, a potym do młodszego
nic my niemowmy, aż kaźdy z nich
zacznie dyskurs, a obaczymy oczym
zkąd miare weżmiemy natury z
humorow Jch, Przyslismy tedy do
Ferdynanda /: za przysiągł pod pa
rolem aby żadnego nieprzestrzedz/
Stoiemy długo Dzien był piękny
koło S. Jana aż Ferdynand pierw
sze słowa rzecze. Jaki to piękny
Dzień do robienia siana. Ztąd o go
spodarstwie o spokoynym Życiu dy
skursy. Poygrawszy po sobie poszlis
my do Drugiego. Ten z wielką nas
przyiął Ludzkością poczyna się pytać
onbwinach z Ukrainy. Bo no tenczas
wtenczas Kazanowski Wwda Bracł

y Sta Bohusł iescze przed Chmiel
nickim zaczynaiacych Bunty, Koza
kow pobił pod Kumeykami ręką
postrzelony y przez złe opatrze
nie Wielki Woiownik umarł wpuł
Roku wszystkie tedy Kazimierza
dyskursa, o woynie o pospieszeniu
Elekcyi były żeby te bunty wpocza
tku udusić, wyszedłszy z tamtąd
musiałem Ossolinskiemu przyznać
że godnieysze iego Kandydata sub
iectum.

Krul. Ustąpiłes tedy swoiego sub
iectum y do Kazimierza przystąpił

Xiaże y nie tak to we mnie ambi
cya sprawiłanie, Jako zaś zasa
dzałem się na Prawie natury, że
był starszy że nam łacniey będzie
Chłopstwo z Woiowac, chuc nie bę
dzie miał Krol Woiennych bardzo
Duchow że będziemy mieli pod spo
koynym Panem spokoyne Pano
wanie, Ale decydował potym Chmiel
nicki, ktory hunc et non alium Ca
simirum powiedział y tego mu krol
odpusac Kazimierz niechciał.

Krol miał racye gniewu na ciebie
ale miał przyczyny tak długiego y
upórnego, bo ieżeli w każdym Człowie
ku szpetna iest Zawziętość, to w Kro
lach nigdy nie iest odpuszczona wi
na y nagana, u których ratio status
Estymacya Ludzi na wszystkie passye
wyższa bydz powinna. O Jak Mona
chowie nie pamiętaią Jednego Krola
Francuzkiego mowy, który będąc
Xiążęciem Aurelianskim Krewnym
Królewskim przyszedł do Korony
Francuskiey pod Imieniem Ludwi
ka 12. a gdy go Faworyci Jego pobu
dzali na Panow którzy mu złości
wyrządzali za Panowania przesz
tego Krola odpowiedział że ten
Pan mądry Niegodna iest rzecz
aby Ludwik 12. mscił się za urazy
poczynione Xięciu Aurelianskie
mu

Xiąże Coż chcesz mądry Krolu tan
dem mnie w Grob wpędzić

Krol o to samo cię pytac po trzecie
chciałem

Xiąże tak iest a nie Inaczey pra
cuiąc ustawicznie, sprac owałem
Ciało gryząc się że pracuie bez nad
grody sprac owałem umysł y Dusze
y tak wpuł wieku w Drodze wiel

kiey zadnicpskiey powracaiąc nu
ży y Kampany umarłem, zostawiw
szy nieukoione w Zalu Rycerstwo
Domowych Oyczyznę y Syna Iedyna
ka Michała.

Krol. widzę też złobo Boguczy
ni Iak z Moyżeszem ktoremu po
kazawszy obiecaną ziemie z gory
Horeb. Wstąp na Gorę weyrzy Zie
mie Obiecaną y umrzy. Ale ci Bog
nieobiecał owszem Umowił Bu
Ławy ktorey byłes tak godney iako
y pragnący, dał Synowi twemu Ko
ronę Polską nie zła to rekompensa

Xiąże. Prawda że nadgroda wielka
widziałem się tu z nim chwalił się
z siła rzeczy, y złaski Boskiey,
ale się skarzył na Ciebie żes go nie
lubił, lekce go ważył y przekory
robił.

Krol trudno tego zaprzeć, ale ci
się Iustyfikować będę a tymcza
sem proszę, abys mnie nieposą
dzał, bo tego okkazya była zyczli
wość ku Oyczyznie. ale ia jeszcze
Iedno w nas podobienstwo znay
duię, że obay niepochamowani
leżemy na Marach, Ty u S. Krzyża
w Opatowie, a Ia u Kapucynow

w Warszawie a chciałem się o to skar-
żyć ale że to uczynio wszcze przesta-
łem że Krol ile kiedy widze Michał
Jego powinnosci Synowskiey Trybu-
tu tobie nieoddał

Xiaze. otwie exkuzował że krotkie
życie, y Panowanie Jego, iest mu wy-
mowe przy Rewolucyi wynyłaz-
kiey. Ale czy niewisz tez Krolu oka-
zyi Syna mego Smierci? o ktorym
roini roznie powiadaia że otruty
umarł.

Krol Chciałem ci in traktu Życia me-
go particulariter y to powiedziec
ale kiedy approb przyszło, więc ci po-
wiadam w takich rzeczach, ktore się
bez swiadectwa dzieią Jako iest za-
danie trucizny, moge smiele suspiku-
wać że go niemcy Włoską sztuką y
ręką zgładzili u ktorych to zwyczay-
na bywa, kiedy y kogo otruc chcą
mowią postrzelony z polewki tak
tedy probalit mowią mu Ministro-
wie Krola Michała Olszewski
Kanclerz W. X. Litt. poswatali go
z Eleonorą Ferdynanda III. Cesarza
Corką a Leopolda Siostrą, rozumieiąc
że przez tę Kolligacyą zmocnią Kro-
la przeciwko Talliyi Francuskiey

y mnie ktory ią trzymałem, in sup
posito że sami potężnieysi będą przy
Panu. Ale się oszukali bo Cesarzowa
Wdowa a Matka Eleonory Mantuan
ka Włoska Ciotetczna Krolowey Lud
wiki Białogłowa subtelna, dowcip
na y Panowania Ciekawa, zrozumiaw
szy Syna swego naturę powolną
dobrą, ktorego zwiść albo straszyć
było łatwo, tak Syna swego, a Zię
cia swego zawoiowała że nie tylko
naymnieyszego kroku in materya
status uczynić nie śmiał, poki się
ley przez Kuryera nie dołożył albo
Zdania Posła Cesarskiego, nie porad
ził ale nawet Urzędow rozdawać
niechciał bez rekomendacyi Widen
skiey, y ten punkt należy do Justy
fikacyi moiey żem tego znieść niemogł
bez fego y Polski wstydu, że Polską
Wiedeń y stara Cesarzowa Rządziła
postrzegł to y Krol y Ministrowie
fego. Po wzięciu Kamieńca zgodzili
smy się szczerze wzięlismy Oyczyz
nę ratować, zrobilismy piękną Woy
ską Krol się do Lwowa sciągnoł
sam miał poyść na Turkow na
wet przed wszystkiemi powiadał
że się chce uczyć woiować, potem

niemogli znieść tego Niemcy[!]: iako mi powiadał[!] został ostraty wszystkich zdaniem y umarł we Lwowie, Ja po szedłszy za miłosierdziem Boskiem pod Chocim Turkow pobiłem tam że na placu, na ktorym y Ociec y my z osmianym Cesarzem Tureckim pakta pokoiu Zakończył.

Xiąże To iest te pakta same ktore Chanacz Turkom Kilkadziesiąt Tysięcy Czerwonych Złotych obiecywały, a moy Brat Xiąże Krzystoff Zbarazki z Ratyfikacyą tychże Paktow Posłem wielkim przyiechawszy do stambułu, one wykradł przez Włocha jed nego Wasty, za co od Dziwidziego Wezyrza mało sam nie zginął. Co zaś o Kucinnie Syna mego musi bydz to prawda, bo Kościelu Marszałek et intimus Krola Michała swieża tu do Lublina przybywszy tak mi o tym uczynił Relacyą.

Krol. Jam tego poczciwego Człeka aż na koncu Życia polubił bo się konfidencyą przyciwnych mi Dworow bawił, alem go potym Marszałkiem Synow moich Dworow młodszych Alexandra y Konstantego Krolewiczow uczynił y pewnie bym mu

dobrze swiadczyła gdyby smierć mnia
nie nastąpiła Coż też on moy Xiąże o
mnie powiedział y co się po smierci
moiey Działo?
Xiąże. Cudowne y ledwo do wiary re
czy podobne, niewdzięczność Poddanych
przeciwko tobie y Domowi twemu
monstra, ale oraz y od Boga nanich
kare powiemy o tym na końcu te
raz iestem ciekawy wpartykular
nych zycia twego Cyrkumstancyach,
y iakoś mnie ty Krolu pytał o mo
ich, tak tesz pozwolisz że znaynisz
szym respecktem y ia będę pytał o
twoie. A naypierw zaczniemy y od
młodosci twoiey
Krol. nad tym się długo bawić nie
będe Szkoły w Akademij Krakow
skiey z Wielkiemi Xiążętami Synow
cami twemi, Dymitrem y Konstan
tym Wiszniowieckimi odprawiwszy
do cudzych Kraiow iechałem z tam
tąd powrociwszy trafiłem na Woy
nę buntow Kozackich, o ktorych do
piero smy mowili, Ta woyna urodzi
ła Moskiewską a potym ies ty umarł
przed Szwedzką.
Xiąże. Tak iest y o tey mi się chcewie
dzieć że wszystkiemi circumstancy

ami.
Krol Wiesz że Radziciowski Podkanclerzy za Życia twego Krolowi Kazimierzowi uczynił figiel, ktory powiadaią Krol u Żony iego wyrządził, to iest że Pospolite Ruszenie po wygraney Berestecki Zbuntował tak że Krola porzucili, na Ukraine nie szli do Domow się wracali
Xiąże pamiętam że nawet śmiać się musiałem kiedy przyszli do Mikuła Potockiego Hett W. K. pospolitacy z odpowiedzią że odchodzą do Domow swoich, Hetman lepszy Żołnierz niż Polityk począł gromić y łaiać, Jeden Podkomorzy Mazowiecki rzecze mu Panie Hetmanie ostrożnie z Szlachtą Że tę to omnes a Hetman Potocki porwawszy się do Szabli krzyknął Nasseru ia w Wasze omnes. Dobosz bić w Kotły biy tych omnes zdraycow ażem go sam porwać musiał y ledwiem go uspokoił.
Krol po Beresteckiey iako powiadaią pobudził Podskarbiego Radzieiowskiego aby Szwagra swego Radzieiowskiego Xiążka był lepski Radzieiowski lepszy statysta niż Kordzista nie stawił się na poiedynek wyzwany, nachodził Xiążka w Pałacu Kazany, dobywa nabyte ludzi wielenoszkich, dobywa nabyte ludzi wiele

nazaiutrz crimen læsæ Majestatis, pod bokiem Krolewskim to się stało, na swiat wychodzi, trzeba obu sądzić.
Xiąże Jakżeto sądzić kiedy się stało z wiadomoscią Krolewską.
Krol To to iest patrz iaki Sąd Ossolinski Marszałek sądził słuzke na to żes ty naszedł Radziejowskiego Siedz Wieże Rok y Sześć Niedziel, a ty Radziejowski żes się bronił od sądzam cię od Starostwa y od pieczęci
Xiąże Ho ho ho, iuż też to przeszło osiecko spraw. Coż Radziejowski robi?
Krol. Dyssymuluie zbiera skarby Zenine ktore Jey Kazanowski Marszałek pierwszy Mąż bez Dzietny darował wywozi Milliony w gotowiznie y wsprzętach nader bogatych ucieka.
Xiąże. dokądże Jak tego niepostrzego wywozu y zabroniono.
Krol. I owszem pomsty strzeżoną żeby był Polski niebuntował, mosty musi Jak mowią Polityci: Złote porobiona ucieka do Francyi, gdzie y Syna owego sławnego potym Kardynała Prymasa zawiozł Jnterea Krystyna Wielkiego Gustawa Krola Szwedzkiego Corka Jedynaczka sama Kro

kuiący będąc Krolową Tronu Szwedz
kiego Xięciu Karolowi Gustawowi
Bispontino z Domu Palatini Rheni
z Krolowy Szwedzkiey Gustawa Sio
stry Zrodzonemu ustępuie Korony
dobrowolnie abdykuiąc.
Xiąże. Coż ią przywiodło do tey nie
zwyczayney ambicyi Ludzkiey przy
kładu
Krol. Ta Panna Dziwnego dowcipu
Serca y Humoru niechciała żadnego
męża, tandem status Szwedzki nanię
nastepuię, żeby koniecznie szła za te
go Karola Brata swego Ciotecznego
woynami w Niemczech sławnego,
kazano mu tedy do sztokolmu
przyieżdzać, iak był tłusty powia
daią, że na schody idąc, na pierwsze
przywitanie tak się zatchnoł, że przy
mowić do Krolowy niemogł, Krolo
wa w smuceh, rzekła do Konfiden
tow, niech sobie inney Żony szuka
y tak go sobie zmierzła, woli mu
Korony ustąpić, niż znim do szlubu
przystąpić
Xiąże. Rozumna widzę Panna pra
cowitego przebirała do cugu. Coż
daley?
Krol. Karol Gustaw chcąc o sobie o
pinią dobrą u Szwedow potoiu-

strachem napelniaią Rzeszę Niemie
cką Krol Kazimierz iako mu był Bra
tem wysyła Morsztyna potym Pod
skarbiego Korony w ten czas Łowczego
Korony zdamisię z Komplementem
a w Listach pisze się Jako Ociec y Brat
Krolem szwedzkim widząc kdy Ra
dziejowski gotuiącego Krola Woynę
przybiega do niego pobudzaiąc go
na Krola Kazimierza, byle tylko wszedł
w nią, ile zabawnego Moskiewską
Woyną, ten pierwszy był Kruk pom
sty iego.

Xiaże. Coż też za pretext wziął Krol
Woyny, y wsysnia do Polski, y zerwa
nia tak solennych z Władysławem
Paktow?

Krol. Oto wziął pretex Wilka owego
do barana niemaiąc urody gniewał
się bo się chciał gniewać, w manife
ście pisze się żeś mi przysłał Sena
tora temi słowy *Misistis nobis quem
dam Morstinum*. Ale naywiększa ra
cya że się Kazimierz Krolem Szwedz
kim napisał, co mu Gustaw wielki
y Krystyna w Paktach ostatnich
specifice pozwolili, y tak Karol nie
spodzianie wszedł w Wielką Polske
1654. Ano.

Xiaże. Wielkopolanie choć zatruw

żeni pewnie się zkupili na odporze
mu
Krol. Jako żywo poszli do niego ma
to na tym, cała Polska Hettmani y Woy
sko poddali mu się, sam się Karol za
dziwił, że w momencie tak wielkie
Państwo y tak bitne niedobywszy
żelaza z Woiował. A Krol Kazimierz
z Ludwiką, aż na Szląsk wyiechał y
to mu ledwo pozwolił Cesarz Brat
iego Cioteczny na tey to tedy woynie
iam się wsławił y Chorąstwa Koron
otrzymałem, ale naybardziey w bitew
się w reputacyą przez oderwanie Woy
ska od Szwedów
Xiążę. Słuszno, wprzod mnie pier
wey uspokoy, co da tak wielkiey
rewolucyi przywiedło Polakow.
Krol. Koniec Polski Chorąży Koronny
rozgniewał się że mimo niego, oddą
na Buławę Polną Lanckorońskie
mu Wdzie Ruskiemu, Ten Woysko
z Buntował. A szlachta jak Owce po
szli ze strachu. Hettmani Potocki Wielki
a Lanckoroński Polny widząc się być
woyska przystąpili tam gdzie Woy
sko y wszystkich Senatorow widzie
li Krol był za Granicą a Polska
pod Jarzmem Szwedzkim.

Xiąże teraz tedy mow o oderwaniu Woy
ska od Szwedow.
Krol Jam nieznośnie choć młody za
łażąc zdamania Wiary/: Lubo notae
wszystkie Biskupstwa y Opactwa
rozdawał Panom Woyskowym Karol
:/ Zwierzyłem się Jabłonowskiemu
młodszemu odemnie, ale w Urodze
niu y Męstwie pięknemu y zacne
mu Pułkownikowi Sekretu oderwa
nia od Szwedow Woyska w mom
ciesmy sprakłykowali dawszy te
dy Hasło ruszylismy z pomiędzy
Szwedow, a Jabłonowskiego posła
łem do Krola na Slask z tą nowiną
/: bo niebyło czasu pisania Listu do
Krola./ Ledwo Krol uwierzył Jabło
nowskiemu, ale utwierdzony ruszył
się ku Krakowu interea y Hetmani
przybiegli, Kommende obieli pod ty
szkowicami staneła Konfederacyja
y sprzysiągłysię Woyska z Rzptt. stał
przy Krolu Kazimierzu y zaczelismy
bic szwedow.
Xiąże Wierzę teraz iż miał za co cię
Krol Kochać y estymowac bardziey
niż rany ktore cię na tey Woynie
potkały.

Krol. Coż chcesz nie nadgrodziła mi Krolowa tym com chciał nad wszystkie honory, Krolowa Ludwika będąc we Francyi miała przyiaźń z Jedną zacną Damą ktora była za Markiz de Arkuzen chciała Ją Ludwika wziąć z sobą do Polski za Władysława, ale żadną miarą Jechać niechciała, wykupiąc zaś siebie przysłała Corkę młodszą w Siedmiu Leciech, ktora gdy dorosła w przymiotach wszystkich Duszy y Ciała wewszystkim przeszła Jam się w niey szalenie zakochał Toż uczynił y Zamoyski Ordynat Szwagier twoy, Ludwika uczyniła iego na demnie zracyi dostatkow y Substancyi Zamoyskiego ten ustąpię kności sakryfikuiąc zasługom moim należący iemu.

Xiąże y on Ją powiół?

Krol. ale ona mi się dostała przecię Wdową oczym potym powiem.

Xiąże A tenże Jabłonowski czy nie Syn Miecznika Korony z Ostrorożanski co za Władysława Posełskim był Marszałkiem, y mocno mi się Generose stawił, kiedym Szwagra Jego raz Dominika Ostrogskiego potracił, bić się ze mną chciał ale nas uspokoiono, y potymem go Kochał.

Krol Syn własny ktoremu za kooperacyą oderwania Woyska oddał Kazimierz Strażnikowstwo, a Ja Krulem zostawszy Dymitrowi Wiszniowieckiemu daiąc wielką buławę Jabłonowskiemu dałem Polną a potym Wielką y Kasztelanią Krakowską

Xiąże Jdźmy do Woyny Szwedzkiey

Krol. Miły Xiąże wielkiey by na to trzeba xięgi masz y w Historyach y od umbr się dowiesz co tu przychodziły, y na tey Woynie były aż do konca po Bataliach y potyczkach tandem skonczyła się Woyna wzięciem Torunia gdzie Szwedzi pychę stracili y gdziesmy wszędzie bici stanoł tedy w Oliwie Traktat Rakocy też wypędzony, Moskwa bez szyku y przykładu bici zabrani koniec tak długiey Woyny przynieśli.

Xiąże Ty pewnie do Senatu przyszedłeś albo do Buławy na koncu tey Woyny.

Krol. Nic aż do niey Domowa Woyna otworzyła wrota, a to tak po Oliwskim traktacie Szwedzkim z Duńczykami złączył się, zapomniałem

Czarnecki Wielki Woiownik y Krzeski z Osobna od Hetmanow, Cuda dzielno ści robił, do Kolsacyi poszedł, morza od nogi wpław przebywał, y ta dy wersya Szwedow do pokoju przy musił, gdy tedy umiera Lanckoron ski ponim wziol Buławe Lubomir ski, Marszałek, a potym z konfisko waną Buławę po odsadzeniu jego Polną Czarnieckiemu, a mnie Laskę dał Krol Kazimierz a Krolow wdo wa owe Zamoyskiego Zone wwne Sandomirską a Markizankę de Arquino. Ale Czarnecki niebył dłu go Polnym Hetmanem nad kie dziel kilka ja potym zostałem Polnym Hetmanem ja iuż byłem Marszałł W. K. po Lubomirskim Zywym ale odsadzonym.

Xiąże Coż taki za Kryminał Lu bomirski popełnił, że go Rzptta odsadziła od naypierwszych w Polsz=ce Urzędow.

Krol znałeś go moy Xiąże był ten sam co pod pilawiami był Regimen tarzem nieszczęsliwym Pan był wielki

Człowiek, ieszcze większy, na wiel
kie rzeczy odważny głowę miał, iak
mowią, iak Kadz, ten tedy wielkie
akcye Wiernośći ku Krolowi przed
Buławą y po Buławie robił, y sam
Rakocego przez dywersyą ktorą w
Węgrzech uczynił, z polski wygnał
y zgubił mu Woyska tak dalece że
pierwszy był w faworach y u Krolowy.
Xiąże Coż go tak zasłużonego powa
dzić z Krolem mogło.
Krol. Ambycia wolnoscią koloryzo
wana iako mu zadawało Krolew
stwo, a iak on mowił miłość Konser
wacyi Kleynotu Jedynego Polski to
iest wolney Elekcyi
Xiąże trzeba by go y tu teraz spy
tać, ale wątpię żeby y tu co przeciw
niego miał powiedzić wmaniteście
swym wydrukował
Krol. prawda po skończonym tedy
traktacie Oliwskim Krolowa wzię
ła to sobie w głowę, a Xięcia Kandi
usza zażywała obrać Krolem Pol
skim ktory był Pryncepś Sangwinis
Krola Francuskiego, a Syn jego miał
Siestrzenice Krolowy Ludwiki za sobą

Krolowa zaś Ludwika powiedziała
że o tym niewiedziała, tylko że Lubo
mirski Marszałł y Hett z Leszczyń
skim Podkanclerzym Kor. wbili Jey
w głowe y sami się o to starać przy
sięgli aby się potrzebnemi Dworowi
uczynili powiadała y to Krolowa
że za tę ofiarę Lubomirskiego obie
cała uczynić Rządcą Krolewstwa
tego Kandiusza, y tak Woiennych
Jako y statystycznych rzeczy Mini
strom ale widząc że Ludzi Lubo
mirski toż same mieysce Czarnec
kiemu ofiarowała oczym Kobierzy
cki Kasztelan Gdański Szwagier
Czarneckiego nienawidząc go miał
przestrzedz Lubomirskiego, y do
piero Lubomirski zdiął Maszkarę
y poczoł publikować, że Krolowa
Jedyny Polski Kleynot, to iest wol
ną Elekcyą chce zatracić, chcąc za
żywota siedzącego na Tronie Krola
drugiego gwałtem pieniędzmi y
Woyskiem Francuskim osadzić.
Xiążę. Widzę ten Sąd Lubomirskie
go ktory go miał zgubić, tengo nane
gi postawił Druga zaś ręka Jak robił
Lubomirski.

Król Tak iest stanoł na nogi, ale na krotki Czas zaswieciło mu Słonce Marcowe. Drugą zas ręką robił, miał respekt u Cesarza jako Princeps Imperij ale daleko większy zrobił mu Kredyt # Kazimierz był Brat jego po kilka razy dawał pieniądze Lubomirskiemu, y tak a parte z Częscią Woyska Koronnego: bo mu Jabłonowski Wda Ruski większą odebrał; na Ukrainie od Czarneckiego zostawiony Regimentarzem y z Chorągwiami wtiwa z wyborną Raytarya za Cesarskie Talary zaciągnioną z tym mowie apparatem Woiennym pod Hasłem, Obrony Wolney Elekcyi; wyszedł w Pole a Hett. Wda Krakows. Potocki y Ja Marszałł. W. K. a Hett. Polny Koronny ze wszystkim Stanem Szlachty zacney y Woysk Koronnych wyborem po Smierci Czarneckiego stanelismy przy kroku in persona do Obozu przybyłym

Xiążę to sie zaraz pogromili pobili y zagnali.

Krol. Nie y owszem on mnie pobił pod Mątwami iest Jezioro Gopło Król z jedney a on z Drugiey Wiel

\# Kredyt Kazimierz sam, kiedy wiecznego Emulum ... mu Rakuskiego Francuza na Tronie Polskim chciał osadzić

kiey Polski strony scigać poczęlismy się. Ja pierwsze Buławy mniey Krokiem chcąc wikturya u Nobilitować bez wia domosci Krolewskiey y Starszego Hetmana Częsc Woyska porwawszy, przeszedtem, ono go Gopłocha chcąc na Lubomirskiego napasc, ale on mnie uprzedził szpiegow maiąc ocemnie lepszych y nim do szyku wychodzący lud moy przyszedł, tak impetem na nas uderzyli, że nas w oka mgnieniu zniesli y Gopłoch napędzonych na siekli natopili, czego mi y teraz zal y wstyd.

Xiąże to ca szis Woienny iak gra wkosci dzis mnie jutro ciebie wiem zes cie się poprawili y rewanz swoy wzieli.

Krol. Jako zywo bo Lubomirski Polityk iak mu siła Kompassya u Polakow pomogla, zniosł się mnie dywizyi nie natarł na Krola, ale protestuiąc się przed panem ucieka, poszedł ku Częstochowie, to iest ku Granicy Litwa tymczasem przyszła, ten Bonifacy Pac Synowiec Hetmana Paca przyprowadził, poszła na Lubomirskiego, zniosł Ich pod Częstochową, chcieli się Litwacy Zchronić do Czę

zapomniał na ten czas Cesarz że Krol.

stochowy, ale Mnisi Lubomirszczanie
będąc, zatknęli się przed niemi, z dział do
nich bili, nabito ich moc, y trzech Pacow
wzięto, zkąd żartem mowili, Zprosili o
iedeń pokoy da pacem, a on nam dał trzy
Xiążę. to taka rzecz o Lubomirski po
dwuch wygranych musiał dać y na-
dać iaki traktat Krulowi?
Krol Cale nieposłuchay co się stało o
sobliwego przez Biskupa Krakow: ten
Biskup wiem był Swięty:/ będącego w
Obozie: ten że Biskup pomiędzy dwo
ma szykami krzyżem na placu leżąc
wołał, chyba mnie zatratuiecie a nie
dam się wam bić, traktat ofiaruiąc
tak zmiękczył szlachtę y woysko że
go, że niesłychana wielka odmiana
do Lubomirskiego wszyscy z tym po
szli albo się przymus we 24 Godzi
nach traktowac albo cię związanego Kro
lowi oddamy, y takowe Popularitatis
Idolum ow zwycięsca musiał Krola
przeprosić, Dekret Seymowy na siebie
potwierdzieć, bez Laski Buławy y
starostw do Wrocławia powrocić
gdzie wkrotce y umarł.
Xiąże Dziwna Metamorphosis tuw
zazas iak poszła Fortuna.
Krol niemożna lepiey Hetman sta
ry Revera Potocki umarł, mnie Bu

ława Wielka sama do Rąk przyszła Pol
na zaś dostała się twemu Pupillowi Dy
mitrowi Wiszniowieckiemu, który prę
tko potym z Siestrzenicą moią Rodzo
ną Dominika Xiazęcia Ostrogskiego z
Sobieskiey Siostry moiey Rodzony Cor
ką: miawszy wprzod Zamoyską ożenił
się Ludwika Krolowa także umarła
na kandyusza, którego uczynić niemo
gła Królem Kazimierz abdykował y po
iechał do Francyi ea Rege factus Ab
bas wymieniał za Koronę Opactwo S.
Germana w Paryżu.
Xiążę. Daymyż iuż pokoy kiedy tak
drogą sam sobie kupił podczas Inter
regnum, co było przed Elekcyą Krola
syna mego Michała.
Krol. Tak to iest trzech się wystawiło
Konkurrentow, Xcia Lotaryńskiego z
łupionego z Państ jego Dziedzicznych
Cesarz Leopold Xcia Kandyusza Lud
wik Francuzki, a indefektu iego Xcia
Neyburskiego mizernego na ten czas
Xięcia z Domu Palatinow Rheni pro
mowowali Ja z Potockim Jabłonowskim
y Sieniawskim y Panami Ruskiemi
Woiennemi, trzymaliśmy Kandyusza
długo ale ten dyskredytowany Ludwik
Francuski uporną promocyą, y stare
go Ozgi porwała sobie Szlachta przypo

wiesć. Non est cum Deo qui est cum
Candio, Daliśmy mu kiedy pokoy zruci
liśmy barwę ktorą sobie dała była
fakcya Zielone Zupany a Kontusze Ak
samitne Czarne, a jeliśmy się mocno
Neyburczyka, krótko mowiąc Tenwy Syn
iak z Nieba spadł Xiądz Olszewski Pod
kanclerzy wydrukował Xiązkę Censu
ram Candidatorum gdzie wszystkich
wyperswowawszy Kandydatow Xcia Mi
chała Imienem tylko y sławą zna
iomego Polakom Ubogiego Młodego
proponuie y za Jedynego Kandydata
probuie. Ta Xiązka zachowana yaż Jed
nym Dniem przed Elekcyą rozrzucona
taki affekt uczyniła, że pospolite rusze
nie, do szopy wkupy przystąpiwszy, ra
zem gą wykrzykneli. Vivat Michał Wiś
niowiecki Krol. nasza Fakcya z Pryma
sem Prazmowskim strasżna nayprzod
wsmiech apotym niepozwalam. Wtym
Jakiś Hultay krzyknie Marszałek So
bieski kazał wziąć pod Warte Szlach
cica co Michała wykrzykiwał Dopie
ro do strzelby Pospolitacy y tak dali
Ognia, że Dach na Szopie rozstrzelali,
Biskupi y inni pod Krzesła, a Ja Pry
masa wziowszy o swoią Fakcyę w
grubym szwadronie na Kon wsiedliś
my, nie smieli pospolitacy na nas

uderzyć, poszliśmy do Zamku Warszawskiego Radá bronić się innego Krola mianowac.
Xiąże. A w Kole co się dzieie?
Krol. Michał rozumieiąc że druzią z niego padał do nog aby z niego Zartow nieczyniono, ale tym bardziey gruntuie się na Tronie, gdy wymawiaiąc mu Iuwieszycowska Sławę żadna miara odstąpic niechcąc. Co widząc Jabłonowski Wda Ruski, ktory miał Kazanowską siostrę Cioteczna Krola Michała z Mochyla nek przybiega do nas na Zamek, y tak wytknownie nam y żywo reprezentuie zgubę Oyczyzny przez scyssya a wolą Bożą w uporze szlachty że nam wyperswadował y z Kapitulowawszy z Krolem w Polu zaproszeni od nich przyszlismy y konfirmowali Krolem Syna twego wpuł umarłego uszamotanego u połonego &c:
Xiąze Niewiedziałem tych particularitates ani tego żem po śmierci Syna Krolem uczynił, ale co do ubostwa ktore zguba y oderwanie zadnieprskiey ukrainy sprawiło, powiadała mi Zadna Umbra Laryusz Zazinski Pułkownik że tego Dnia rano dał Synowi memu Czerwonych Złłch Dziesięc ktorego on Krolem zostat.
Krol. W tym Konkluzyi niemasz ani

wtymże Królowa swoim Kosztem w Cu
dzych kraiach ią miała ale to nadgro
dził Jeden Dzień gdy Łamek zarzucona
prezętami et supellectilibus Gaza Regia
że nic nie sprawuiąc po Królewsku się
zaraz narzaiutrz prezentować mogł y
Ja sam dusząc gwałtowny żal tey Ele
kcyi posłałem mu bogatą Karetę z Cu
giem y Szorami
Xiąże. Wolał by on przyiaźń y serce two
ie, niż ten tryumfalny powóz, ale sam
widzę żeś go kochać zaraz niemogł pa
trząc na Młodzika ni Woyną ni Poli
tyką wsławionego ubogiego Polaka
przed sobą Marszałk y Hett. Wielk Koron
nym, u troą, ktu wszędzie sławnym y
dostatnim Panem który przed tobą
Koronę porwał.
Krol. Mylisz się Xiąże nie Korony Jam
mu zazdrościł, lubo y ta pokusę wiel
ką czyniła, alem mu vere zazdrościł
tak wielkiey miłości Szlachty, na kto
ro nie zarobił, Ja krew y poty wyle
waiąc dla Oyczyzny dosłużyć się Jey
niemogłem, wolał bym mu z rąku
dać Koronę Krolem od Polakow obra
ny, wtedy zem był nie kontent.
Xiąże. Mogł jednak mwy Syn układ
nością twe serce uleczyć.
Krol. Toć to iest mogł a nie uczynił

w padł w rece Paca Kanclerza, Olszewskiego
Podkanclerzego, ale violenta subiecta
chcąc same rządzić dać mu się a nieuwi
zać kazali, lubo z natury był dobry y
skłonny y zamiast jego co powinien
był u Hetta. potężnego w Woysku y u
Panow o Konfidencyą y miłość starać
się zaraz wszystkich dyzgustować mu
kazano sam Jabłonowskiego jego Kolli
gata namowił, aby się wziął jego Kon
fidencyi, a naprowadził do mniey przy
iaźni, ale Król michał to offerto wzgar
dził mowiąc że trzeba abym się wprzo
dy u Szlachty oczyścił zem tak zwawa
przy Krolu Kazimierzu y Ludwinie sta
wał iakiby to był Kryminał u Króla kto
stoi przy Krolu.
Xiążę Na to się nie dziwuię tym początkom
nieprzyiaźni sam sobie mey Syn winien.
Krol Widzisz tedy com ci z początku mo
wił, kiedyś mi wymawiał że Syn twoy
na mnie skarżył ti mnie justyfiku
iesz odiechaliśmy kedy wszyscy po Ele
kcyey, nasza Fakcya nie kontenta, aleś
my pierwszą Fintę na Seymie Corona
tionis Krolowi dali, kiedyśmy bez Za
dney racyi, tylko Krolowi affront u
czynić Seym Coronationis przez Kula
wego Olizara zerwali nasz Krol
aż płakał.

Xiąże. Niewielka to zemsta, każdy Polak Zerwania Seymu powinien płakać ale pierwey mi statystycznie sprawy opowiedz Co to za Podhaiecka twoia jako specyał Woienny sztuki.

Krol Przyznam się jako ty wygrane potyczki, y zniesienia Nieprzyiaciela w Polu mniey ważył sobie, iako obleżenia Zbarazkiego wytrzymanie y utrzymanie, żeś cię z niego nieuciekli. Tak ja Podhaiecko mam za specyał akcyi moich Woiennych y przekładam ją nad bitwy y zwycięstwa wnich moie. Rzecz się tak ma skoro Syn twoy Tron osiadł Ukraina nam poddała nas mieć Wiśniowieckiego dawno sławnego. Kandydaci byli do Buławy Doroszenko y Hanenko Jam promowował Doroszenka Summe Capacem, Krol dał Hakowina zdsi, Doroszenko wziowszy protekcya Hana 30 Tysięcy y więcey kozackiego Woyska bierze, y z Szugiercy Soltanem do Polski wchodzi w Polszcze był pokoy niespodziewana Woyna. Wszystkiego Woyska na Dwanascie Tysięcy więcey mieć nie mogąc, mysle sobie zastąpić im a mnie pobiią ja otworze wrota do Krakowa y Warszawy. Biorę tedy taką radę Jędrzeia Potockiego w Stanisławowie w Sieniawskiego w Brzeżenach, Jabłonowskiego w Złoczowie Xcia Dymitra w

Załdzcach y Innych poosadzałem z Kawa
lerya, a sam z piechotą wlazłem w Podhay
ce spodziewaiąc się :|: iako się stało; że mnie
oblęgą y w Czambuł do Polski poydą, a tym
czasem ci Panowie ledwie nie codzień z
swoich Dziur wypadali y rwali ich powoli
Xiążę Przyznam się że sztuka przed kto
roby y Juliusz Cesarz Czapkę zdiął, ale pro
sze daley.
Krol. Sam się w Podhaycach y liznąć nie
dał, tylko patrzył z Zamku Jak Ich rwali
nasi z tyłu, Jak Niedźwiedzia dobre
Charty, Jesień nadeszła ni mnie dobyć
ni im w czambuł Iść trudno Aż my
oblegaiący, oblężonego o Traktat prosi
y uczyniłem go wspaniale że się Do
roszenko y nam poddał y do Domu
bez korzyści wrocił.
Xiążę. Już ci też to Syn moy powinien
był stawić ci się Przyiacielem y ludzie
czynym niedziwuię się że Podhaiecką
nad inne przekładasz, bo w bataliach
iednym sercem, w Oblężeniu zaś y sercem
y głową robią, a zatym takie akcye
szacownieysze.
Krol. Twoy zaś Syn ieszcze gorszym
się stał, raczey Ministrowie Jego gorszym
go na mnie uczynili, ale w krotce ieszcze
w gorsze zaszlismy Intrygi bo Krol bez
wiadomości y ogłoszenia Rzpltey y rady
a przynaymniey Senatu Ożenił się z Eleo
norą Leopolda Cesarza Siostrą, iakom

wyzey powiedział. Ja tedy tak niewdzię
cznie od Krola traktowany, wziołem za
racyą słuszne hałassować protestować
się y wskrzesiłem owę Zamoyskiego prze
strogę żeby się Rzpta strzegła pychy
y Duchowieństwa Kolligacyi Rakuskiey
y Woyny Tureckiey iakoż y ta się Woyna
wyprorokowała.
Xiąże Woyna Turecka oto źle a iakoż
się stało.
Krol. Krotko Weyzyr Krupelli wziwszy
Kandią y całe Krolewstwo po obleżeniu
42. Letnich, ktore całe Chrześciaństwo
bronito chciał zwycięską szablę na nie
mowcow podnieść ale mu pretext dawa
ła śmierć Panow Węgierskich Nada
stego Zerynnego y Transzypaniego, kto
rych Leopold Cesarz w Widniu pościnać
kazał, ale fakcya niemiecka przemogła
na Dywanie że sam Cesarz Macho
met IIII. in persona ruszył się pod
Kamieniec
Xiąże sam Cesarz musiał wielkie ap
paraty Woienne czynić, y Ludzi mno
gość przyprowadzić
Krol. Rachowano 300000. Turkow Ta
tarow 100000 Wołochy Multanie wy
gnani do Namiotow budowania y
prowiantow prowadzenia procz nie
zmiernych Dział y Metallu przywie
ziono pod Kamieniec y tam Działa,

Dorobili Kartany, y po Turecku Bakitmelano w takim pocicie pod Kamięcem stanol Machmed.
Xiążę A ty co?
Krol Zagubiona Jam wziol Polskę że 800. Piechoty w Kamieniec Szlachty y Chlopstwa kilkadziesiąt zamknelo się sam Woysko w Polszcze zbierać y kryć się poczolem, aż Bog jako koniekturo szcześliwie wskrzesil Krol zas Michał Pospolite Ruszenie pod Gołąb sciagać poczol.
Xiążę Dlugo przecie trzymał się Kamieniec, y pod czyjem rządem.
Krol. Jan na takie bez odsieczy oblężenie nazbył długo bo Sześć Niedziel Podolski Zahorowski Kamieniecki Biskupi Rządzili, y przez Kapitulacyą Kamieniec poddali Ale potym daley kiedy Cesarz Turecki dobywa Kamieńca na mnie w pospolitym Ruszeniu Chałas że odsieczy niedaie to iest że 12000. y to ledwo ide na przeciwko 400000 ognistego Ludu.
Xiążę. Cóż to za szaleństwo, a podobno Dworskie to były Komenda.
Krol. Zgadleś to ieszcze nic, zadaią mi żem Kamieniec Turkom przedał y Drudzy nawet moi Panowie Przyiaciele y sądzić się chcą Ja upraszam

Jablonowskiego Wdy Ruskiego Człeka
Popularem, aby swoim Wctwem Ru
skim bronił mnie y niedał sądzić a
le się tym samym dyskredytował, y
mało niezginoł, Wielkim cudem bo
namowiona Broniewskiego Szlachci
ca Wctwa Ruskiego, do tumultu spo
sobnego y wymownego, ten się uspie
szy dla lepszego serca, poczoł wrze
szczeć Papier w Ręku trzymaiąc bę
dę czytał zdraycow co Kamieniec
przedali, na tym Regestrze naypier
szy Sobieski Marll. y Hett Drugi Ja
błonowski Wwda Ruski, Bog dał że
Szlachcic z podlaskiego krzyk przer
wał z krzykiem, y potrącił ga za to,
ten Podlaszanin w pysk, on jego
krzyknie Broniewski protestor. A Ma
zurowie rozumiejąc że funkcyi mo
iey, koło Pospolitego Ruszenia rwać
się chcą Broniewski do Konia wno
gi Szlachta za nim, ktorego ni oso
by ni Intencyi nieznali, Jak wzie
ła doganiać dognali Labili rozrą
bali, na małe Ciało Kawałce, do ki
ła przyniesli przed Tron Krolewski
y rzucili mowiąc, tak będzie tym
wszystkim, ktorzy Kamieniec Tur

kom przedali, po Szkatule poznana otworzona ja w Kole, Tynfow kilka dziesiąt y Flaszke Gorzałki znaleźli wielkie fakcyi Instrumenta, to się sta ło 1672 Roku.

Xiąże. Już też nadto, nic smiesznieyszego y lepszego, tego co wydawać zdraycow chciał, wziąć za zdrayce y zabić, oczewista Ręka Boska, przy niewinności stawaiąca, jako na wieży Babel, pomieszał Języki adyż Woyskiem co.

Krol. Ja wlazłem aż w Lubelskie pod Sandomirskie, tak sobie zważa iąc kończył się August kiedy Turczyn wziął Kamieniec w Dzień Scięcia S. Jana Tatarowie niewytrwaia poydą wczambuł, a Cesarz będzie sobie po Podolu, polował y postępował powoli, umknąłem się Tatarom dla pewnieyszego Ich bicia, kiedy będą Jasyrem obciążeni, na znaczonych Koniach, krutko tak się stało. Jakem wziołich od Krasnobrodu bić na Trzy Kolumny rozdzieliwszy Woysko, Jedne Sieniawski Drugie Jabłonowski, prowadzili skrzydła

a Ja corpus parte od Krasnobrodu po Zamość bitem Jeti II. Dni Dzieci wdzie aż ręcą ustawały, aż do Katusza gdzie nayuwiększa Clades była poganstwa y dla tego to zwycięstwo Katusza zowią.
Xiążę. Jam Tatarow dobrze swiadom ledwo podobna żeby Jch bić tak mo cno y tak dluga wielka Finfa me mu Synowi, y pospolitemu ruszeniu
Król. Sluchay Cud Łaski Boskiey Pospolite Ruszenie wyprawiwie Posłow do mnie to zadaiąc mi że mnia wi na Kamieniec wzięty, że się kryie y żem godzien, aby mnie pro twste Patrie miano, Ci posłowie niezasta li mnie na mieyscu ale actu biia cego Tatarow, niesmieli z tym glu pim paszkwilem pokazać mi się, ale Ja do szczętu zniosłszy ktorych z 4000 z Raniorych dwarazy Sol tanem wyszłos na pobojowisku kazałem im aby przy Woysku mię dzy Trupami mieli Audyencya a wprzod była Msza w Polu bez na miotu, ktorego zadnego niebyło, pod czas Elewacyi, samcy wstalem

mowiąc Boże Dziękuię ci że mnie
wszechmocna Ręką twoią wywiodzy
żem nie iest Oyczyzny moiey zgubo
y Zdraycą
Xiąże Musieli pozdychać, a czy nie
było od Woyska Tumultu na nich
Krol. To mało od Woyska ale od
bite od Tatarow Białegłowy y nie
wolnika Chrześciańskiego na Zwo
ci mało ich niepoduszili za tę mo
ią Kalumnią, co mnie wtedy mieli
według Instrukcyi łaiać, to mi po
tym do nog padali wyznaiąc wi
nę y niewdzięczność
Xiąże. Stało ci to gdzieś za Tryumf
Rzymski, y za woz szczerozłotny by
umfalny że Bab y Dzieci okrzyki o
bitych, ale z Woyną co daley?
Krol. Y owszem rosło pospolite rusze
nie połamawszy Prawa, y absolu
tum Dominium prawie Krolowi
Michałowi dawszy, rozieachało się z
pod Lublina, a Krol pod łoż Laską
Czarnieckiego Pisarza Poll. Korony
ktora pospolite Ruszenie, rządził
Seym złożył w Warszawie a ia ze
wszystko Fakcyą poiachałem do

Łowicza, tam z Prymasem Prazmow
skim z kilkunastu Senatorami, y
kilkudziesiąt Posłami uczyniliśmy
Seym Drugi, wysławszy Chodorow
skiego Podskarbiego W. X. Litt y Gurzyn
skiego Łowczego Korone Posłów do Kro
la y Senatu protestuiąc się o zgwał
cenie Praw, na Ziezdzie Gołombskim
y Lubelskim, y Seymowanie Warszaw
skie bez nas
Xiąże Gdzież musiano żartować z was
y z tych Posłow, a swoie wię robili
w Warszawie maiąc Króla Senat
Marszałka Poselskiego y Poselską
Izbe.
Krol. Żartowali zrazu ale wymo
wa y statek nie ustraszony Posłow
naszych do Lepszey Króla y Rzpte
przewiedli rezolucyi, posłano po
nas po kassowaniu Akta Gołębiowski
y Lubelskie, y seym pacificationis, sta
nol dobrze y szczęśliwie zuchwału
Dobra Woyska.
Xiąże. To dobrze prosze zaś ieżeli
co było extraordynaryinego, kiedy
ście poiechali do Łowicza.
Krol. Smieszno ci rzecz powiem, po
wiedziano Królowi że ia będę miał

do niego w przywitaniu mowę y
nagotowab się sam odpowiedzić nie
przez Kanclerza Kalwakaty kil
ka tysięcy było. Ja obok Prymasa
przed nami Senatorowie, z Posba
mi szli gdyś my weszli Krol Mi
chab postąpił krokiem ku nam
nadstawiwszy ucha moią mowę
a ja Bulawę w Ręku trzymaiąc za
wołałem podaj mi laske, a Bulawę
oddałem, y nic mowiąc do Krola
rzekłem, ruszaycie WMPP. do Sena
tu, y poszlismy z mortyfikacya
Krola.
Xiąże. Zadrwiteś z nieboraka Krola
ale tu niedawno Umbra Kazimie
rza Sapiechy Wdy Witt. Hett W.W. xa
Litt szczycila się że ci figiel wyrządzi
ba taki, czy prawda? kiedy z tobą
także, jak ty z Michałem Emulowab
na jednym Seymie przeieżdzaiąc
do Warszawy z Pragi przysłab do
Ministrow twoich, że prosto na Zamek
chciał ziechać na przywitanie Krola
miateś tedy sprowadzić senat y
Panow, widząc że z Hetmanem Pod
skarbi W. Litt. Koniuszy Podskarbina

Dworny Bracia Jego y prawie cała Litwa ziedzie przeprawowałsię na tilko promach czyli raczey na Kilkunastu, z straszną assystencyą woczach twoich ale z tym Tryumfalnym apparatem minoł zamek y poiechałdo Lubomirskiego Marł W. Korone zuwel kę Mortyfikacya twoia.

Krol To prawda y przypomniałem sobie, owe dawne: per quem quis peccat per eundem punitur, czym kto grzy szy tym bywa karany, daymy temu pokoy tym czasem my iuż dobrze z Królem pogodzeni y szczerze: Jakum ci powiedział co y po smierci Krolew skiey było okkazya, Ta Woyna, na nie Woysko gotuiemy, a to Cesarza Turreckiego Traktami twoiez my, y zatrzymuiemy, aby się nieszerzył w Polszcze, z zawoiowaniem Kraiu, lecz nie udało się, Turcy kilkadziesiąt alias 60000 Woyska pod Chocim wyprawili, okopali się na tym ze mieysce, kędy się był Królewicz Władysław przeciw Osmanowi Cesarzowi na Wołoszczyznie za Dniestrem okopał.

Xiąże to pewnie tam staneli, patrząc co
Polacy czynić będą, czy się nie pokuszą
o Kamieniec, poniewaz się na Zimę oko
pali się y uprowiantowali się.
Król. Nic inaczey Król interea zachoro
wał, przywieziono go na Łożku do Lwo
wa, nieborak, Konsylia zemną sekre
tne y publiczne miał, Jesienny czas
pluskaty nadchodził, Consilium żeby
Król zbyt słaby we Lwowie został,
a mnie z Woyskiem prosto pod Cho
cim, iść kazano, iam w Dzień S. Mar
cina czasu złożył Batalią, Turcy wy
chodzili Hufcami z okopow swoich
Harcownik nas zawsze ich bił, w kto
Dzień wnocy nade Dniem zwoła
łem consilium bellicum, czy attako
wać Ich w Okopach czy odeyść, gdy
się radziemy świtem dnię. Radziwił
Hetm Poln Lit moy szwagier, przym
knot skrzydłem Obozu swego, naprze
ciw Reduty obozu Tureckiego, y począł
ią attakować bez Ordynansu mego,
przysyła tedy do mnie abym pare
działek y 200. piechoty przysyłał
Ja porwawszy Kapitana Jednego Ku
cza, dałem mu te Działka y Ludzi
w komendę rozkazując aby do Xiążę

cia poszedł alem go prosił żeby nieza
czynał, Kurcz szalony minowszy Xiąże
cia prosto poszedł do attaku y Redutty
wziął, Ja to widząc niedoczekawszy się
końca Consilij, kazałem uderzyć w Kotły
w oka mgnieniu samsię Woysko uszyko
wało, y obławo na Wały Tureckie wdzier
li, Pierwszy Jabłonowski Wwda Ruski z
usarską Chorągwią / sam niepoymuie
iak / Konną y z kopiami okopy przebył
wszyscyśmy walili w Obóz, tam dopie
ro krwawa bitwa, Dwarazy Jch wię
cey niżeli naszych było wytłukliśmy
tedy z iednych drugich wydeli, y o Czwar
tey po południu w Obozie Tureckim
y Namiotem Husem Paszey Szaraskie
ia była Msza S. y Tedeum Laudamus
spiewano.

Xiąże. Przyznam się że słuczne było Te
Deum Laudamus, y nietakie iak owo
powiadano miże za Jedną akcyą, y
Francuzi y Hiszpani spiewali Te De
um Laudamus.

Krol Completa Victoria Obóz wzięły y
a co z Obozu uciekli w Dniestrze pogi
neli, mało ich co uszło do Kamieńca
Jam Sieniawskiego Chorążego Koronne
wyprawił z Woyska Korone Częścią do
Wołoch y Ruzkę, z Litwą a sam Woy
sko doprowadziłem do Polski

Xiąże. Powiadałeś mi, prawie, że tegoż
Roku samego y Dnia pod czas wikto

ryi Chocimskiey Syn moy Król Michał u
marł we Lwowie Roku 1673
Król. Tak iest Interregnum krótkie y
zgodne, bo ta Wiktorya pokazała Pola
kom żem Oyczyznie wierny y Bogu
miły, Cudzoziemca niechciano, lubo
Lotaryńczyk a Mąż Wdowy Królowy
Eleonory y Neyburczyk ten Rakuskie
my drugi Francuskiemi rękami dwi
gani konkurowali z Polakow żaden
ze mną zrownać nie mogł, Obrany
zostałem tedy Królem po krotkiey Pa
cow Hetmana y Kanclerza Litt kontra
dykcyi y po mowiey deliberacyi, dłu
giey, czy przyiąc Koronę czyli nie
Xiąże. Ty deliberowałeś Koronę akce
ptowac dla ktorey dostania drudzy
krew leią, Pierwszy po Auguscie Cesa
rzu przykład, podobno tesz to było w
maszkarze
Król. Kiedym zwołał Senatorow y Po
słow powiadaiąc, że in statu hocwcy
ny Tureckiey, zawrodę Rpta prawie in
ermem y bez Kolligacyi, kiedy mnie
wszyscy proszą abym przyioł Koronę
wyrwał się Kuropatnicki Wielki Czło
wiek y Przyiaciel proszą cię wszyscy
abyś wzioł Koronę, a ja cie proszę że
byś nas niedrwił, bo ią weźmiesz,
co śmiechu narobiło

Xiąże Ktoż ci tei naywięcey pomogł y kto naypierwszy cię podał.

Krol Przyznam ci się po Bogu, ktory chciał Inspirować Ludziom, Jabłonow ski Wda Ruski na to się odważył, czego żadną miarą naybliżsi Krewni moi nieśmieli czy niechcieli, Gołombska zawziętość trwała, Radziwiłł moy Szwagier niechciał y z Pacami trzymał Jabłonowski zaś własnie z Jedneymi łości Oyczyzny godnym mnie uznaiąc, y przez to Dobra Publiczne, bardziey biegał, koło tego niż swego Interessu, do czego siła pomogła, y Żona Jego Karanowska w Wielkiey z Żoną moią przyiazni żyiąc

Xiąże Słuchałeś tedy Kurpatnickiego rady, y pospieszyłeś się pewnie z Koronacyi Złotey Korony, zarobiwszy na Sautum Więże

Krόl. Cale nie pospieszyłem się z swoią Koronacyą naypierwsza rzecz ze przez Hana Selizngiesa pobratyma mego, na Szwedzkiey y Moskiewskiey Woy nie zatrzymałem furwacht Porty Ottomanskiey y pobicie pod Chocimem składałem na Krola Michała winę protestuiąc się że zostawszy Krόlem tedy wiad Rzeczy do pokoiu, sam zaś miasto Krakowa poszedłem na Ukra

ine pod Doroszenkiem podano, zabiegli nam Tatarowie drogę pod Bracławiem z Jakie 3000. Jch było w drugich Polach uderzyliśmy na nich, złamali zmieśli, y pięć mil ukraińskich pędzili rabiąc, pa miętam że niewidząc co za mogiła zmordowany położyłem się na niey, ale Jabłonowski mianowany Hetman Polny Koronny po Księciu Dymitrze Wiszniowie ckim Hetmanie już Wielkim, wypytaw szy się że to ta mogiła, w którey poścına nych pod Batowem niewolnikow zac nych pogrzebiona uczynił mi Komple ment że toż samą mieysce krwią Tatar ską oblałem, ktorą Brat moy Marek wteyże mogile oblał leżący
Xiąże Było ci czego powinszować, Tur cy zaś czy przyszli na Ukrainę y tyś gdzie z Woyskiem Zimował
Król. Nieprzyszli Turcy gotowali się na woyska bo naywybornieysią y Eur peyszy poginęli pod Chocimem, Jam na Ukrainie osiadł, załozyłem, kont Kwatyer w Bracławiu Xiąże Dymitr w Pohrebiszczach, a Jabłonowski w Sta wiszczach, każdy proportionaliter Chorągwie y Regimenta porozbierali.
Xiąże To tak dobrze y na kształt pod chaiechiey.
Krol. Nie udało się tak iak w Podcha

ieckiey, kozacy z Tatarami opanowali
kray o każdy krok, bić się trzeba było a
po Wsiach y stać niebespiecznie, strze
gąc się od Tatarow ab extra, a wewną
trz od zdrady Kozakow, przecięsmy
przezimowali, codzień się bijąc na
wet y lato całe, aż na jesień wyprowadzić
Woysko przyszło, z tą tylko ko
rzyścią że się ani Turkom ani Tatarom
wnijść do Polski niedało się bijąc do
Traktując przez Hana w jesieni
zas, a blisko we dwie Lecie po Elekcyi
Koronacya, od Olszewskiego Prymassa
a Seym Koronacyi pod Laskiem Stenisław
skiego Chorąż. Kor. odprawiony, y
na tym Zima się strawiła, w Magni
ficencyi y wesołości przy niepamię
tney w Polszcze legacyi wielkiey od e
mnie Krola y Rptey ofiarowiących
się na Woynę Turecką.
Krol. Xiąże. Wiosna zas y Lato czyli
korrespondowała Tryumfom y festom
Zimy
Krol. To dziwna że Bog zawsze extrama
zemnie robił, iednego prawie Roku
Rptę Jadziła mnie iak zdrayce pod
Gołembiem y Krolem obrała znowu
iednegoz prawie Roku, koronę mi
Bog na Głowę włożył, y tegoż Roku
y Głowy y Korony, to iest cały Polski
mało nie zgubiłem.

Xiąże Pewnie ie dziwna ale to zwyczay ne Ręki y mocy Boskiey Igrzyska zebyś my niezapominali bydz Ludzmi y w nayuyzszych czasem Honorach, przeplatana ukorzenia Ręką moc swoią nam Boska wystawuie

Krol. Nagotowali się Turcy az nazbyt z Tatarami, Husein Kierserasker ale as slepy y Szatan nazwany to iest Diabol dla impetu y surowosci z kilkudziesiąt Tysięcy Turkow wychodzi maiąc y Hana Selingierea z sobą we stu Tysiącach Ordy, wszystkie podole, Ziemie Halicką Wlew Ruskie Częsć Wolynia Mieczem y Ogniem znosi, Iam co mogł zebrać z Hetmanami Koronnemi y Pacem W. X. Litt. wychodzi z czym mam alem miał nieporownanie mniey Woyska przeciwko niemu

Xiąże, Odmawiasz widze Dawida on Historyą z Kijem y Procą na Goliata strasznego.

Krol. Tak iest zchodziemy się pod Zurawnem, Oboz zataczam, w Widlach suzcy Rzeki w Dniestr wpadaiacey kopie się w momecie oblężonym się zewsząd widze.

Xiąże. Byłes widze w strachu ile nie spodziewaiącysię odsieczy

Krol Niebalem się Ja Szabli Ich, ani

Dział strasznych Jch, bo przed temi pokryliśmy się w Ziemie, a zaś tak się tulacy wracz y piechoto. Towarzystw Było że w Rzymskich Historya więk szych od was, nie znaydziesz, co dzień y w Polu Konna Jgraszka, Hetmanow miałem lepskich, emulować jeden z Drugim, wszędzie y zawsze Nieprzyia ciela biliśmy.

Xiąże Czegożeś się bał kiedy za Tobą y twoiemi szczęście latało.

Krol Tego co y ty w Zbarażu y Krol Kazimierz w Zborowie głodu ten do Desperacyi przyprowadzał. Dziwno mi to że altylleryą nasza, Pistolety na przeciw Armacie miała y mało Dział maiąca, daleko większa szkodę w nie przyiacielu czyniła, który się do nas Jak do miasta szańcował y przy bliżał, miałem bowiem Generała Altyl leryi, końskiego Człowieka wielkiego którego rozum statek, y w Altylleryi nauce nierownanie biegłego Krol Francuski by mi zazdrościł

Xiąże Jakżeś tedy ocalał y wyszedł

Krol. Bo mnie Jak mnie cudownie Bóg wyprowadził, na sercu Horążego Ham skiego wzięto, wraz y mnie y Jabło nowskiemu przyszło wnowy karaliś

my gą sekretnie z Jamy wywlec, wolność
onemu y pieniądze ofiaruiemy, aby Hanu
wi swemu te słowa doniosł, My Polacy
zginiemy ale ieden na Drugim padnie
chiba z nas kordy nie bez szkody y Ta
tarow y Turkow. Coz się tedy stanie
Turczyn Polskie posiądzie nas z nami
Polski weźmie, na mieysce Tatarow, a Ta
tarow Wołochow y Niewolnikow obro
ci porob to mądry Tatar niby uciekł
wypuszczony sekretnie, doniosł Hano
wi, Han swemu Dywanowi, Conclu
sum niedać ginąć Polakom, idzie
Han z Starszyzną do Serazkiera, per
swaduiąc by przyiął Traktat z nami,
Seraskier się smieie, y czy oszalał pyta
przyszło że się porwali nań do szabel
utrzymał się Han, kazano Komissarzom
do obozu przyieżdżać.
Xiąże. Kto strasznego bydz nieprzyiaciela
ratowanym salwowanym, większy to
cud niż Historya nad Goliatem
Krol Ten Traktat uczynił ex Senatus
Consilio wysłany Xiąże Konstanty
Wiszniowiecki Wda Bełł Dymitrow
Brat wielki statysta y Orator a co
większa perswazyi Człek mądrzejow
ski Goniecem pobiegł do Stambułu y
Gniński Wda Chełski wielki Poseł ratyfi

kowad ga
Xiąże. Jakież punkta Traktatu tego, y
co się z Hanem stało
Krol. Kamieniec y Podole po Czortkow
oddana Turkom wiecznie, ale z niesło
ny Haracz 20 Tysięcy Czerwonych Zł od
Syna twego Michała pozwolily co Rocz
nie Hana zaś Selengereia, zrzucone
ze do traktatu przywiodł, pokoy tedy
y nie pokoy maiąc wprzod w Gardle Tu
czyna w Kamieńcu, y dla tego Hetmany
się na Seymie z Kuczewskiego na radzą
ny Rpta postanowiła, aby całe Woy
ska Korone we Dwoch Obozach Zime
Lato na pograniczu leżało Xiąże Dy
mitr obrał sobie Mikulince y Buc
niow a Jabłonowski Trembowle pie
chota zaś do fortec dysponowana
Xiąże To dopiero pod madrym y zwy
cięzkim Krolem musiały się Intrigi
w Polszcze poczynać. Fakcye y cudzo
ziemskie y Oyczyste, bo narod wolny
y spokoyny bydz niemoże
Krol. Nic pewnieyszego trzebaby
na opisanie tego wszystkiego Xiąg, ca
łych jednak Aż do Widenskiey Woyny
ti były nayznacznieysze domowe Pa
cow z Sapiehami Paców było czterech

Hetman Litt, y WWda Witt, Kanclerz W. Litt, Drugi, Biskup Witt Trzeci, Starosta Zmu dzki Czwarty, widzisz iak w Urzędy, tak w Substancyą, Rozum Nestur, Ludzie wielcy a będąc u Krola Michała Infavoribus, weszli oraz w Austryackę fak cyą mnie dziwnie przeciwną y dla mo iey Krolowy y Inklinacyi do Francuzow naturalney. Ia m tedy prawie fi glami wyrządzał, ale tesz Sapie howczterech Braci, ekontra przeciwko nim uywyzszyłem, daiąc iednemu Polną Bułauę Drugiemu skarb wielki Ludzie byli Młodzi, ale bogaci, populares, galantowie, przyszło do zwadi wielkich poiedynkow, ale smierc na gła Paca W. X. Litt Hetmana uspoko iła.

Xiąże. Czy nie na swoią szkodę Sapie how uywyzszyłeś, bo to passim bywa że Monarchowie, u Monarch Olbrzymow robią z ktoremi z ktoremi sie łamać na potym muszą

Krol. Tak iest sila widze dreisz, kiedys z Umbrą Sapiehy Wdy Witt gadał, ta intryga pokoiu wnętrznego nierowna ła, ale Cudzoziemskiey mało nie sprowadziła Woyny, ato tak Krol Fran

cuski Ludwik XIV maiąc Emulacyą z Domem Rakuzkim y żal na Leopolda że mu niedał Hollandyi podbic, Podniesie niem znim Woyny, przysłał na Koronacyą moią Posła Wielkiego, Markiza de Bethune Wielki bo z Xiążąt Haderskich idący familii ktory miał za sobą Siostrę Rodzoną Krolowey Zony moiey, był zaś ten Pan y Urody y serca y Głowy nie porownaney, ten Szwagier moy y Poseł wszystkich Polakow Ludzkoscią y hoyności za serce pociągnoł: w Węgrach smierć posianych Panow w Wiedniu w sercu tkwiaba tak dalece że się Węgrowie wzieli udawać pod Protekcyą Turecka Woyska Polskie po Zurawinskiey turnawa niezaspał tey okkazyi Bethune, y wmomęcie zaciągnoł 24 tysiące Woyska. Tekielemu na sukurs Generałem uczyniwszy Hieronima Lubomirskiego Kawalera Multanskiego. Xiążę to pewna że Cesarz oto się gniewał, y expostulował a ty co na to? Krol sam niemogł inaczey tylko przez szpary patrzeć, y gdyby nie Turczyn pod ktorego poddanie się Węgrow wszey sławie moiey uczyniło, bobym ja był niewważał na Cesarza, Ale Xiążę Dymitr Wiszniowiecki Hett W. Koronny ten Kawalera Lubomirskiego nie lubiąc, Cesarza na Francuza przekłada

iąc, tak mocno przeciwko temu pow
stał że y Ia y Jablonowski Hett Polny
Korony. pozwolić musieliśmy, to Woy
ska zaciągnione znieść, y ledwo co do
Węgier wyszło, zaraz, wszystko to po
szło wrozsypkę
Xiąże. Ta iedna Cudzoziemska Intryga
dobrze, ugaszona bo ć to było Węgrom po
magać iedno co y Turkom samym kto
rzy ich przez Rebellią na Cesarza
Chrześciańskiego zażywali posiłków
Król. Była Druga szczęśliwa Grothcln
Krol Brandeburski widząc że Karol
XI Krol Szwedzki młody wszedł z Lu
dwikiem Królem Francuskim w Ugo
ciego Rzesza Niemiecka, nieprzyiacielem
Oyczyzny deklarował, zachciał w mę
tney Wodzie Ryby łapać y na niespo
dzianego, y Woyną z Duńczykiem w
Skany zabawnego y zabranego Szwe
da y w Pomeranij napadł kiedy z
Pruss Brandeburskich Elektora Woy
ska Chciał do Pomeranij przesyłać,
przysłał do mnie prosząc abym po
zwolił przez nasze Prussy przeyścia
Bethun opponował się iam stanął
przy Szwedzie y nietylko niepozwo
liłem ustnie, ale y wyskiem pogro
ziłem, za co mi Szwecia do śmier
ci wdzięczna była, a Brandebur
czyk gryzł palce.

Xiąże. A pokoy z Turkami trwa długo? bo to ciężko na tych pogan, ktorzy z wiary swoiey za odpust maią niedotrzymać Chrzescianom
Krol. ze Sześć circiter Lat od Zurawinskiey był pokoy, aż niespokoyny Wezyr Kara Mustafa nastał, ten Mahmeta Cesarz, po długiey dotąd deliberacyi przywiodł ab opprymowanym Węgrom. y Ich Wodzowi Tekielemu, ktory się z Sdrymanko Wdową Xiecia Rakoczego ozenił, dać Sukursu, a Woyne Cesarzowi Leopoldowi wypowiedzić, co się stało przez wzięcie w kaydany Grafa Kapryze Wiett Posła Cesarskiego Cesarz supliki do mnie wnosi, składam Seym dawszy Buławę wprzod Wielką Jabłunowskiemu WWdzie Ruskiemu po Smierci Xiia Dymitra Wisniowieckiego Kasztelana Krakow Hett W. K. a Polną Sieniawskiemu WWdzie Woł
Xiąże Trzeba było Monetą zapłacić Cesarzowi o Wiedeń się lękaiącemu, kto ta on nam płacił kiedy Kamieniec brany odpowiedział Ich Tursztaynych? a kto Seymowym Marszałł.
Krol Leszczyński Chorąży na ten czas Koronny ktory Jabłonowskiego Hett Kora W. miał Corkę, ta odpowiedz Cesarzo

wi, zgubiłaby była Polskę, bo po wzięciu Wiednia, y całych Węgier Polska przy Kamieńcu wziętym, y na śniadanie nie byłaby Turkom, Francya się opponuie, Morsztynowskich Cyfr Intryga, mało Seymu nie zerwała, ale przecie porządnie stanoł y Liga z Cesarzem offensiva et defensiva doszła

Xiąże. Co to za Intriga Morsztynowska przecie?

Krol. Trudno ci moy Xiąże explikować zgruntu, bo nas y tu kto może podsłuchać, mogła by się y nie iedna Umbra urażona gniewać, a wsłowie, ten Morsztyn był Podskarbi W. Kor. pokupił Dobra w Francyi uciekł

Xiąże Kiedy Liga staneła, toć y woyna się zaczeła, a podobno długa

Król Tak długa żem iey końca nie doczekał, y nigdy nieodżałuię żem Andrzeia Potockiego, potym Kasztelana Krakowie y Hett. Poł. Koronnie nie słuchał, Ten Człek rozumny mowił trzeba Cesarza ratować, y Wiednia poyśc bronić, ale bez obowiązku żadnego ligi znim, pobiemy Turkow to uczyniemy pokoy, z iakim tylko będziemy chcieli awantarzem nas pobiła to iuż wtencczas tedy do Ligi

Xiąże. Ale kiedy by też was pobito, toby was Niemcy, do ligi nie przyięli, pobo-
że a Turcy by niedbali o Traktat z wa
mi.
Król. Zawsze do Oboyga Otwarta była
Brama, ale daymy temu pokoy. Cud
Boski y Jabłonowskiego activitas, Jed-
nego Roku seym stanął in aprili, y po-
datki uchwalona, iak się zawziął tak
y Woyska 30 Tysięcy Wystawił Konne-
go, z pod Trębowli za Lwów go wypro-
wadził, y przez Szląsk Morawy y Au-
strya na Dzień 13. 8bry stanęliśmy w
szyku pod Wiedniem
Xiąże Zaprawdę nierównego Rzymska
ani Grecka nie ma Historya, kiedy się
weźmiem na szalę Rptey trudności do
stania w Polszcze pieniędzy, nieposłu-
szeństwo Woysk Polskich y przeciąg z
pod Trębowli pod wały Wiedeńskie który
przecię Komenderowałeś
Król. Prawda y jeszcze nałożyliśmy
drogi, bośmy w górę Wiednia, poszli
ku Niemieckiey Ziemi, dla złączenia się
z Niemcami pod Wichtem nad Duna-
iem, Wielkim naszym szczęściem, a nie-
szym Weyzyra głupstwem taka Woy-
sk Chrześciańskich koniunktura się sta-
ła. Xiąże Lotaryński Naiż trwiey Sy

nowicy Eleonory Cesarskim. Maximili
an Elektor Bawarski swoim, Woyska
mi Komenderowali, trzydziestu y kil
ku Xiążąt Niemieckich, ze stu Genera
łow groznych Panow, czynito Woyska
Niemieckiego z 80 Tysięcy, a wszyscy
przez kryski obrali mnie Generalissi
mum, Woysk Chrzescianskich, y idm
Komenderował Generalnie
Xiąże. a Polskę, Zone, Dzieci, Jakes zosta
wił.
Krol oto Jędrzeja Potockiego uczyni
tem Viceregem, y Część Woyska dałem
ktory niepróznował, y tu, bo lubo Han
był pod Wiedniem z Wezyrem, ale wię
ksza Część Tatarow zostawiona, bo się
do Polski dopierali ten że Potocki potę
żnie pobił pod Ziemkowem, a Kunicki
naystarszy Kozacki, w Budziaku w
padł y siła szkody robiąc, niewolni
kow naprowadził, Co zas do naysła
wnieyszey hoc seculo Woyny Widen
skiey, tey opisaney w tak wielu księ
gach, wspominać teraz niebedę, tylko
kilka circumstancyi powiem, Tataro
wie z Hanem raniusieńko uciekli, bo
iąc się aby niepotracili zdobyczy na
szych, naszych nad Dwiescie niezgi
neło, między znacznemi Stanisław

Potocki Stta Halicki y Modrzejowski Podskarbi na Dwurny Korone pokoiu Zurawienskiego Goniec, Niemcom ypotykać się nieprzyszło
Xiąże. Zdobycz Wielka
Krol Zdobycz niezmierna ale to mniey sza, sława gront. Cesarz ktory w Zimie o mil Dwadzieścia kilka od Wiednia w Gorach y Lasach siedział, przybiegł zjechaliśmy się na pobojowisku, Woysko było wszyku, na koniach się przywitaliśmy, Cesarz pierwszy do mnie mowił połacinie y niezakonczył quid plura dicam factus est mihi salvator. Te pomoc umortyfikował Pan Bog bo kiedym mu syna swego Jakuba Krolewicza prezentował Kapelusza niezdiął, lubo na expostulacyą moich Ministrow eskuzował się że zapomniał, jednak mnie to bolało. Ile kiedy mu Hetmani Woysko prezentowali to przed niemi Kapelusz y przed Chorągwiami zdeymowało, ale daleko większa y szkodliwsza, potkała mnie mortyfikacya
Xiąże. Nie dziwuy się tak to za tryumfem zła fortuna chodzi, iak za złą fortuną Tryumffi, przeplatają się Losy Ludzkie, ale przecie coż się stało?

Król Oto Ja niebawiąc poszedłem w Węgry, drogą uciekaiącego Weyzyra goniąc podiazdy od niego miewałem, szyki wwzona a przeciem się nic nieuchronił ani prawdy dowiedział wszyscy się zgadzali że Weyzyr radził aby gory zabiegł, aby nam znieść się niedał, a dopiero z Niemcami się złączyc, on że z pychi go niesłuchał, stracić za to kazał go, aby na się świadka nie miał, tylko kiedy o ucieczce mi prawili. A tego niewiedziałem że Sylistryski Serazgier Pasza z pięcią Innemi we 30 Tysięcy Woyska potkał go pod Strygoniem. On go sciąć był kazał ale się wyprosił, mówiąc albo Chrześciian zniosą, albo sam zginę, y tym Weyzyra uspokoił, który przydawszy mu swego Woyska do Budy sam poszedł. Xiąże Lotaryngat że słowa Silistryjski Król. Ai nazbyt sam chciał ubieadz Strygon przed Niemcami, y poszedłem od nich chciwy zbyt sławy, w samym Marszu pod Parkanami iak wszedli po nas, tak nas zniesli Turcy we szwartek, gdzie y Ja małom niezginoł aż Dwanascie Towarzystwa z siadł/szy

z Koni mnie oddali, Hetman na drugi
dzień mężnie stawał, na którym bijącego
iak Lwa Denhoffa WWdę Poznan
skiego postrzelono y zabito
Xiąże Reviera, Wielki y ciężki casus
znieść Krola, Jednemu Paszy, który
przed Tygodniem wczytyra y cała
Azyę zniwszt y pobit
Krol. niedługo tego wstydu y żalu
było, daliśmy w Sobotę im rewanz
pierwszy, ale już nasi gnali Jabło
nowski Kopijami Ich rozerwał, iam
gą podparł którzy na Czas przyszli
Niemcy dali ognia, ale iuż nasi
gnali y sieklli, Most był na Dunaiu
szeroki na Czaykach, rzucono Turków
co żywo, drudzy wpław poszli, Kon
tski upatrzywszy mieysce z brzegu
iak wziął rznąć z Dział, tak Dobrze
że Most rozerwał, niezmierna moc
zginęła Turkow, ledwo niewszyscy
rzekę, Trzech takie Paszow Głowy
położyli, Dwoch żywcem wzięto Se
zargera Komendeerującego Pa Psi
listriskiego z Konia zbił ga Jabło
nowski obronił y wziął żywo z pod
Mostu Ciński Towarzysz Pasze w

Koszuli wywloki Murzacy z Jabłonow
skim y jemu się dostali
Xiąże Pierwszy przykład nowalia w
Polszcze Pasza niewolnik, ale dobry
rzwani wzieliscie Czwartkowey prze
graney Bog był zwami
Krol. pewnie że sam Bog ktory w
krotce y fortece y Parkan przed
Dunaiem 1653. Fortece oddał Cesa
rzowi Chrześciańskiemu przez Rece
Polskie.
Xiąże Czekam końca Kompaniy tak
sławnie zaczętey y Dawnia Wikto
ryami zapieczętowaney.
Krol. niepytay się araczey tak zaty
sliwych poczatkow, koniec był ten
Niemcy niechcieli nam dać kwatery
Zimowey, zaraz nastepuiącey, w Cze
chach y w Morawii pretext maiąc
że przeyscia Woysk y Czambułami
Tatarskiemi zniszczoni a w Węgrze
ch Rebellizanci, byli y nas strudzili
przyszło tedy przez Wegry biiąc z
Rebellizykami wlec się do Polski
Znaczył konie y piechoto ledwie
nierzeke iść, tak dalece że Woysko
z Chorągwiami idąc piechotą zna
czona, owczasem zginęło. nawet

Hetman Polny Koronny Dominik Potocki Sieniawski y Podskarbi W. K. poumierali, w tym Marsu a Towarzystwa naysznacznieysze piechoty szło Xiąże. Tu wy tedy Tryumff był pomieszany z zgryzotą y żalem, iak, Woronieckiego Kazanie, daley zas Woyna ta jak poszła nam Polakom y Drugim Chrzescianom.

Krol. Miły Xiąże Czas skrocić rozmowę naszą, ile że ta opoka albo pakt Wiedenskiey batalij stała się prawie ostatnia Sławie moiey, y pożytkowi Krolewstwa Poll, bo blisko lat 13. po Wiedenskiey zyiąc, nic mi rownego w sławie nie potkało, a Polszcze Kamieniec się dostał aż po moiey Smierci, przez ktory czas Cesarz Prawie całe Węgry, Wenetowie, Morza, Dalmacyę, Moskwa Azow Koszkiersza y Ralszankie mer zwoiowali, naszą skurą y pokoiem sobie utwierdzili.

Xiąże To niebyło Kompanij y tyś nie wychodził na Woynę po Wiedenskiey? prosze explikuy y to co Kolligaci naszą skurą te pobtrzymywa

nasz kraii
Krol. Odprawiłem trzy Kompanii po Widenskiey in persona ale zadna przesztym nierowna była, pierwsza zaraz była zwaniecka, jakie tylko mogłem zebrac Woyska dla zniszczenia, w Wegrzech, nierychło chciałem ge do Wołoch, wyprowadzic y tam osadzic na bez Rok w bliskosti Budziak spustoszyc, y do Białogrodu pod ktorym Dniestr wpada, przytknac y Cesarskim podac Reke, wygnawszy z Budziaku, y przerznowszy Krymskich zabrac Czambuł y zabiegi Tatarskie do nas, miałem za rzecz pewną, że Kamieniec przez sie upadnie bez Tatarow to iest prowiantow ktore Tatarowie do Fortecy Kamienieckiey Konwoiowali.

Xiaze Piekny to Abrys y madrego Woiennika Intencya ale podobno lepiey było iac sie Kamieca, y z tamtad nie z iasz Wołochow sciagac pod Budziak

Krol. Iak y myy Hetman radził ustawi
cznie mi, Ale nato trzeba było Altylleryi
Wielkiey, y piechoty. A pieniędzy niebyło
to w Polszcze a mnie swoich dać się nie
chciało, rozumiałem że się Ich obeydzie
kiedy Bog zechce, abyśmy Tatarow z
Budziaku osiodłali, ale Bog niech
ciał, przyszedł nad Dniestr o pięć mil
pod Zwaniec, deszcze bez przestanku
lały, że mostu żadnym sposobem
postawić ani przeprawić niemogliś
my. Aż Han ze wszystkiemi Ordami
przyszedł przeprawił się. y ledwo
nas pod Ormianami Wsią niezniosł
zaskoczywszy nas bez piechoty Ar
tylleryi aleśmy mu dali odpor, na
tym się skończyła Kampania, na bez
Rok wyprawiłem z Woyskiem ma
łym Jabłonowskiego Het. W. K. z tym
że pruiktem, aby osiadł y umocnił się
w Wołoszech, a to niebespieczno bo Han
ze wszystkiemi Ordami ruszył się
do Węgier na Niemcy dobywaiących
Bedzie łączyć się z Wiel. Weyzyrem
ledwo zaś Jabłonowski do Iniatyna
przyszedł, Wołosza zdraycy, Iakdo
brze dali znać Hanowi, że z Seraz
kierem we 40 Tysięcy Turkow Sto Tysięcy
y więcey Ordy z granicy węgierskiey

wrocił się y w Bukowinie z ktorey
zniesioną Dziecia Olbrychta coza nie
go poginęła Szlachta że wszystkich
stron obskoczyli y oblegli ga.
Xiąże To pewnie on y Woysko znim
zginęło, kiedy w tak małey było kurze
Krol Kazimierz że w Dwunastu Tysię
cy Woyska swego bił się codzień mię
dzy lasami że 30 Tysięcy Tatarow zgi
nęło a Polakow ze 300 a żadney znacz
ney nie stoczył bitwy, y sztuką Woy
sko całusieńkie wyprowadził tylko
Wozy popalił bez szkody
Xiąże Przyznam się Ja że ta Buko
wińska, warta Turrey Podhaieckiey
a mojey Zbarazkiey
Krol Znowu Ja bez Rok, Trzecia po
Wiedeńskiey, odnawiam Kampanią
na Tatarow Jde prosto przez Wołochy
z pięknym Woyskiem na Budziak
z tąd się Budziacka ta zowie Kampa
nia, y znowu Bog tego niechce co
przedtym po Wodzie zesłał pode
Zwańcem, teraz tak Rzeka Husz
wyschła, że pamiętnika nima, aby
kiedy tak spadła Woda, Ziemia się
pokraiała na Sążeń, a że tam szuwa
ry iak Lasy, Tatarowie nas opalili
Żesmy tak iak ozogi byli ustawnie

koło nas chodząc ludzi zabieraiąc mu
siałem się z brzegu Budziaku z pod
Huszy Rzeki wrocić, iuż pod Szalawe
kiedy nas odprowadzili, dał im Rze
wuski Pułkownik moy Chłoste, y ze
siedymset Niewolnika wziął, a tylu
dwie Trupem położył, ale to nie nad
grodzona żem Budziaku niedusził
y Woysko zrzucił.
Xiąże A Trzecia Tuwia osobna Ba
talia y Kampania iaka była, y iak
się udała.
Krol. Iużem więcey sam niechodził
Hetman Jabłonowski z Kolego swo
im Jedrzeiem Potockim Wdą Kra
kowr, że odprawowali Kampania
utrzymuiąc to pod Kamiecem, to na
innych mieyscach Tatarow że nie
chodzili do Węgier co było okkazya
z wowowania Fortec y bicia Turkow
od Niemcow, czego by byli, nigdy przy
Tatarach niedokazali.
Xiąże To widzę na naszey skurze kol
ligaci Niedzwiedzia Kluli.
Krol. Tak iest aż Roku 1691 gdy mi
Cesarz dał znać, że Turcy w Obozie
chca traktować, abym Ja y Rpta

posyłał, wysłałem Małachowskiego Wo-
Kaliskiego ałem wiedział w jakim kraju
Traktat, zastanie, komu się od pobitych
y przegranych Turkow dostanie, wyszed-
łem do Wołocha, lecz Traktatow nic A
Tatarow iak Wiatru w polu przyby-
wać niemogłem, wziowszy Pudam
kow aleas Forteczke Sorokie, y wian
a wrociłem się przez Bukowine, w
ktorey niespodziane Deszcze, y zaraz
mrozy wszystkie konie wyginęły y
ta była moia ostatnia Kampania
Xiąże. Coż przecie za racya że więcey
Kampaniy nieodprawował Jak prze-
cie Woyna szła do śmierci dłużey do
ktorey ieszcze lat kilka od tey ostat-
niey była Kampaniy
Krol. Wiele racyi było nayprzod zdro-
wia niemiałem natey lwwiem nuzy
w Bukowinie dostałem Kataru y
Kaszlu, ktory mi przy stombie ostry
Kamienia y pedogry, nietylko nieu-
stawał, ale rosł coraz, ale mnie bar-
dziey melancholia zgryzła, a ustawi-
cznie mnie Seymy rwano, a przeto
Woysku płacy, a za Woyska mieć
niemogłem, Sapiehowie odemnie

wywyższeni z całą Litwą się zawli Brzostowski Biskup Wileński przywiedziony został, Ich oppressya że Hetmana solenniter exkommunikowaß, ja y fastum niewdzięczności Ich znieść niemogłem, dawałem republikantom protekcyą ale ostrożną y pobożną, bom im nigdy niedał na Koń wsieść jako chcieli, y przydawszy Im protekcyą swoią Królewską a rozwiązawszy worek, zgubiłbym był prędzey Sapiehow, niż słysze August II moy sukcessor uczynił, alem niechciał Woyny Domowey podczas Woyny, raz bałem się Ich odesperacyą przywieść, żeby protekcyi jakiey Cudzoziemskiey na ratunek niezawołali y iak słysze pomnie uczynili

Xiąże Widzę Wielki Królu pobożność twoię oraz y fatum Rzpltey że sama niezgromiła Sapiehow y dała zwać Seymy kiedy iuż na schyłku Woyny profitować y zbierać sowpy było potrzeba

Król. Y owszem niepomogła Korona żeby otym trzeba mówić aleby się nie iednego ruszyło, Jeden tylko Jabłonowski ktoremu o sławe uwienna taką y mnie siłą robił wszystkiemi siłami aby Seymy stawali, aby się Sapiehowie uspokoili, y sam prawie nie

borak Woyskiem małym, bo niepłatnym oganiał się Tatarom. y niedał im Lwowa przyjść całe Lato trzymał Tatarow, to a Atakowaniem Kamienica ktory z Polakamy Komenderowanemi zamknoł. Tu około S. Troycy Forteca stanęła Xiąże Przecież Jabłunowski uczynił już w tak opuszczonym Rpłtey y woyska stanie co znacznego
Krol uczynił co pod Husso 30 y kilka Tysięcy Tatarow z Sołtanem Sabasgiereiem wielki Konwoy do Kamienca prowadzących, wpław przeszedłszy Dniestr zbił y półtory mile pędził y siekł bez piechoty y Artyllerii, y 6ciu wozow Ammunicyi w Rabunek Woyska dał
Xiąże Atem odetchnoł takmi żal Polskiey sławy było
Krol. Ferenc pobity Sabasgierey sołtan mszcząc się swey przegraney zebrał więcey iak sto Tysięcy Tatarow y w naycięższa in februario Zimę bez przepuszczenia Cambułow pod sam Lwow przyszedł sam był w Warszawie chory a Jabłonowska na Dwa albo Trzy Tysiące niemogł na prętce ściągnąć Woyska w przedmieściach rozległych stupyt. Dwadni Piechotą się bił y niedał im więcey szkody uczynić tylko kilkanascie Chałup na brzegu ...

drząc spalili y bez czambulu się wrocili y szkody Polskiey a i tak wielkim Woyskiem

Xiąże Rychło żeś dobry Krolu umarł potym.

Krol W Rok y coś nad Rok gdy mi żadne niepomogly lekarstwa, osadzili prywatnie, dali mi salwacyą na wyczyszczenie Krwie, y Ciała y flegmy która mnie okrutnie dusiła, niepowiedzieli mi nic otym, alem poznał strach mnie wziół, y wstyd w Siedymdziesiatym y 1. Roku salwacya, a do tego Krolowi tak szpetney Choroby lekarstwo, do złości y żalu mnie pobudziło, żem się nie szanował, w zimna wyieżdżał aż mnie razem apoplexia w Wilanowie wzięta po ktorey pierwszym attaku y paroxyzmie, wszytkie przyiołem Sakramenta, y za Drugim P. Bogu Ducha oddałem w Dzien SS. Troycy.

Xiąże. Y tak Mars Polski od Merkuryusza, zwoiowany tak wielkich czynow mały koniec, y smierc na łozku, y okazya to iest Melancholia zgryzoto podobne do moich, miał żeś wiadomość ieżeli ktorego z Dzieci Twoich Królem nieobraną po tobie a nayprzw

iacy byli.
Krol Jan. Dzieci siła mi dał Pan Bog nietylko zostawiłem Synow Trzech Jakoba Alexandra y Konstantego, y Curkę Teresse Kunegundę, zaden znich słyszę niezostał Królem, y w tym te proroctwo tłumaczono q. moritur post M. brevi Regnat.
Cobyło, Michał Syn Twoy Krol.
Xiąze. a dla Boga Polacy, ktorzy po Syna Krolewskiego Kazimierza mnicha Trzy Lata szukaiąc iezdzili do Francyi Kluniaku, Ktorzy w Paktach Konwentach Henrykowi Walezyuszowi, y Stefanowi włozyli, zeby Zygmunta Augusta Siostrę wziol Koniecznie ktorzy Zygmunta 3. Krolewicza Szwedzkiego, zatotylko ze był z Katarzyny Krolewny Polskiey Augusta tak ze Siostry z podrzony za Krola wzieli, a tewich dobrodziejstw zapomniawszy Dom twoy exkludowali.
Krol. Cozchcesz moy Xiąze tak iest nie inaczey.
Xiąze. Musiałes się nic niestarać za zywota, oto, a nisię wniwcz nie fundować takiego coby ich mogł na

Tronie osadzić.

Król. Czyniłem ci ja, ale ostrożnie, spostrzyłem się zaraz, że na Senatu Consilium we Lwowie, kiedy Carowie Iwan y Piotr w ligę z Chrześciaństwem y z nami przeciwko Turkom weszli, y Szeremetowa w Poselskie przysłali, iam mu daiąc audyencyą posadziłem na małym stołku, pod Baldachymem Syna mego Jakoba. Hałas po całey Polszcze, ledwom się krzyków skaraskał.

Xiąże przecie to za Zygmunta z Władysławem, a za Kazimierza z Ferdynandem Biskupem Płockim y Wrocławskim, toż się samo stało; a nic nie mówiono.

Krol. Czas czasowi nierówny, ożeniłem Syna Jakoba, z Xiężną Neyburską Siostrą Cesarzowey Leopoldowey Rodzoną, Krolow Hiszpanę y Portugalli Xiężny Pameskiey Siostry. Znowu Elektorow Biskupow Niemieckich wydałem Curkę Jedyną za Elekt. Bawarskiego Wdowca, po Corce Leopoldowey tego samego, co ze mną Wideńskiey Wiktoryi był Świadkiem, Krolowa Żona moia Siestrzenice Dwie Rodzone, z Siostry swey

y Markiezade Bethune spłodzo
ne y ia, wydaliśmy za Dwuch Sy
now Hett. Starsze Wdowe po Xięciu
Radziwile Kleckim M. W. X. Litt. Sy
na Sapiehe WWde Witt Hett WW. X.
Litt Syna, Młodsza za Jabłonowskie
go Horażego Kor. Syna Hett y Ka
sztelana Krakowe, z ktorym cały
wiek życia mego przeżyłem, Ale mu
Xiąże Domowi memu stopnie, do Tro
nu Pott. takie Cudzoziemskie y Pott.
Kolle, zapomniałem ieszcze, że przu
Siostre Rodzoną Krolowey Żony
moiey. wydaliśmy za Wielopolskie
go Kanclt Koronne W. z ktorey Corka
poszła za Drugiego Sapiehe Syna
Podskarbiego W. Litt Coż chcesz moy Xiąże
Xiąże Mily Boże iam się nietylko
niestarał, ale y niepomyslił nigdy
żeby Syn moy był Krolem, a przecie
bez takich Kolligacyi, y mego Stara
nia został Krolem, o prozne sprawy
Ludzkie o biedne naszych pajęczyn
roboty.
Krol. Prawda ieszcze ci powiem wię
cey widziałem o rozumie nieporo
wnanym Krolowy Żony moiey, wie
działem że pieniądze szedzie a

96

w Polszcze mało, wszytkiego dokaza zebrałem procz w maiętnosciach y Sta rostwach, na pułtora Milliona, zosta wiłem w Gotowiznie Dwadzieścia Millionow, w Skarbach y ruchomośćiach rożnych tylo Drugie, niewątpiłem że przypamięci zasług moich, przy rozu mie y Polityce, Żony moiey, przy Grze czności Synow, przy Kolligacyach tych rozumnie zażyte y wydane skarby otrzymaią y utrzymuią w Domu mo im Koronę

Xiąże Tym bardziey opłakiwać, y rzeczy wraz Ludzkich chęci nikczem ność, y Dowcipow naszych zawady wraz y na Polskie narzekać że Pola ka ze Krwie twoiey Bohatyrskiey niewzieli na Tron.

Krol. Nie zartuy Xięże, z Polski zatuie się ona sama, y ta mi tylko zosta ła Konsolacya, Ktory od Umbr roz nych odbieram wiadomość, że po śmierći moiey, y po mnie nie wzię cia Syna mego na Tron, ktorego bar dziey nieprzyiaciele moi, niż przyia ciele płaczą, y na to się tylko przy dało mi że mnie dotąd niepocho wana, y że w momet do Moiey Trunny chodzą Polacy odkryuszy ia, Łzami polewaią y za Duszę moię

modlo się.
Xiąże Słyszałem nato appross od jedney tu umbry, że ieden podściwy y zasług Twoich pamiętny Polak, na pisał wiersz Polski, Każąc płakać sławnego Jana Króla, a drugi mu dowcipnie odpisał y krótko.
Każesz płakać Zmarłego zamkni ra czey usta.
A zaś płaczu niedosyć, mam y za Augusta.
Król. Jan Wstańmy iuż dosyć roz mowy, rozeydźmy się z tą prawdą, że jako synowi Twemu, twoia sława iedynie na Tron weyść pomogła, tak moia podobna zaszkodziła, a ztąd wy nika że niewiemy czego żądamy no co pracuiemy, y co za odmiane smierć przynosi, tylko tyło wszyst kiego co dla Boga tyle czyniąc Duszy pożytku przysposobiemy. ostatek dym sława ciało proch, Skarby niewiedzieć czy Fortuny czy nieszczęscia Instrumenta
Xiąże Jeremiasz Wiśniowiecki Wstań my z tatym z tym wszystkim z tą prawdą także odchodzę ~~zła prawda~~ approbu iąc twoie zdanie, że nieraz albo nigdy niebędzie miała Polska. Króla Jana

Czwartego, a takiego Jako ty Drugiego.

ROZMOWA DRUGA w Umbrach Wydzgi Prymassa Korony Poll y W.a. Litt. z Radziciowskim Kardynałem.

Imaginacya.

Gdy tak Bohatyrowie ci wielcy, z sobą się spokoynie nagadawszy, z mieysca wstaią, usłyszą, w Rozmarynowym Wielkim krzaku, głos Polski y zbliżaiąc poważne Kroki, nastawuią ucha, alisci pod tym wonnym Krzakiem Dwie umbry Obie Dyszkuruią przypatruiąc się Im rzeczę.

Xiąże Wisznioweçki Jeremi, Zdami się że ten ubior, tych Dwuch umbr pokazuią że są Prałatami, y nawet Biskupi, Królu nieznasz że ich? bo ia nie, bo nie tylko Osob ale y tego drugiego Czerwonego, stroju nieznam lubo iest prawie Jednego Koloru co y Drugi Fioletowy.

Krol. Jan odpowie Znam ale cicho mey Xiąże, żeby mnie ten czerwony niepostrzegł boby tak libere o mnie y o sobie nie mowił, maiąc mnie lubo umarłego przed oczyma, znam tedy obydwoch

99

Ten Fioletowy iest Wydzga Prymass y Arcybiskup Gnieznieński, był won podo bno u Dworu za Żywota twego mniy dzięze, ale po śmierci twoiey do pieczę ci przyszedł y Prymassowstwa, Ten zaś Drugi Czerwony, iest Radziejowski mniy Synowiec, od Brata Cioteczna Ro dzonego Syn, od Sądzonego Podkan cierzego Korone, o którym ta siła mo wiliśmy, któremu ja y pieczęć y Biskupstwo Warmińskie y Prymas sowstwo dałem, a dla mnie Papież Kardynałem go uczynił, y dlatego w i dzisz go w purpurze

Xiąże Jeremi Nigdym za żywota Kardynała nie widział, sam nie pe regrynował a Polacy za mego wie ku o to niedbali, wiem zaś co to iest Kardynał, co to S. Duchowne ambity y pychy świeckie y oczienie et in strumentum.

Krol. Jan Cicho miły Xię słuchay my co tu mowić będą, bo ia będę mu siał bydz na placu.

Xiąże Jeremi dobrze, y tak się zakryu szy te pierwsze zasłyszeli słowa. Kardynał Radziejowski mowi

Ho ho prosse wybaczyć przecie iest

miedzy nami wielka dyfferencya, chociaś my oba Prymasami byli.

Prymass Wydżga. Niewiem chiba jedna Kardynalska Purpura, by ią mogła uczynić, ale y tobie się tylko nato przydała, że cię zanią Polacy nienawidzili a Rzym cię tak na Końcu odstąpił, żeś na to aż umrzeć musiał. Jesli tedy przez ten Kolor kto iest pięknieyszy y wyzszy: iako to pons; że iest y drozszy to tuwicy purpurze ustępuię, ale pewnie nie więcey wczym.

Kardynał. To iest bez kontrowersyi że Kardynalska premineyya, iest nad wszystkie Duchowne y Swieckie wyższa, wszak wiesz kiedy nam Kapelusze Papieże na głowy wkładaią czerwone, To te słowa mowią, Faciu te perem Regibus Maiorem Pryncibus. Czynię cię Rownym Krolom, a większym od Xiążąt.

Prymass Wiem że tak mowią, y to wiem że Krolowie z tego drwią, y xiążęta radbym widziec Kardynała z Krolem Francuskim, obok a przed xiążętami iego krewnemi przedkowanie

Kardynał To iest co inszego, im ablo

lutis Dominus, ile we Francyi tam
mało y Papieża znaią, a w Rzymie
y Polszcze wara nam z Drogi.
Prymass Zapomniałeś podobno coś
słyszał po moiey śmierci, na Kon
wokacyi Interregni po śmierci Kró
la Jana, zakazał był robić affront Kar
dynała Karmazynowy Axamitny Bal
dakim w Kościele Farnym Warszaw
skim a Posłowie ci go Darli, y Mazu
rowie na Elekcyi wydali, poday nam
tego sciała, choćbyśmy z cierpiaczki
aż do Rzymu mieli stawać to go y
tłuczemy.
Kardynał. Słyszałem jedno, ale nie
drugie, powiem ci Ja na swoim mieysc
co było, co mi tę sprawiło Konfuzyę,
Kardynał ~~tłu~~ Który czy to Oleśnicki czy
Massowski ~~Kardynali w Polszcze~~ czy
Radziejowski czy Kozius tak dobrz
tak wspaniale, y Bogato przy ludz
kości, tak wysoko y pysznie Honor
Kardynalski z Prymassowskim utrzy
mywał iako Ja, y wybacz mi nietak
iak ty
Prymass. To ie kto więcey nadyma
to od Drugiego lepszy, zła by to była

konsekwencya, y Bis coga Lucyperem rowna, wygrał by sprawe, uchoway Boze, nikt wyiey nad obłoki niezaniosł się, jak ta pyszna bestya.
Kardynat Wiesz że mi Prymassie Wydzga, nieodmieniłeś się w dze posmierci, iakeś drwił za zywota ze wszystkich, tak chcesz y po smierci a zapomniałeś że z ciebie Drwiona za zywota y po smierci,
Prymass Jam bo umyslnie takzył zebym smiech ludziom z siebie czynił, niedbaiąc na ich żarty y Censury czyniąc wet za wet, y Kuita za Kuita, aleś ty chciał aby cie cały swiat szanował, y adorował, a przecie się z twoiey pychi smiano, y z polityki twoiey smiano żeś zakłocił a niedowarzył, y dokazał czegoś tak wysoko zamierzył.
Kardynat Przeciez z Pasztetow Szczurami /: ktoremiś Gosci częstował y regalizował:/ z takich na moim stole nie drwiona, a ni z Krzesł samych Drewnianych, kitayką obitych, a bez poduszek y włosem napchania.
Prymass To iest prawda iesz cze,

zapomniałes, że kiedy Pradad, Gach
iaki Partyzant Lwowski, albo Kapi
tulny do mnie po Beneficium albo
instrukcya przyiechał, taki mu
iey potrzebuiący tom miał szkla
nice Garcowa, com ia Gwardyanem
nazywał, ale ta stała na uprzod z
prochem y Muchami, to ia dosta
tu Xiędza Gacha posadziwszy kaza
tem niewypłukuiąc ia wodą, pi
wem nalać, y musiał ią rad nie
rad krztusząc się wypić, y sam
mu mowił, przyznasz Wmć że nic lep
szego piwa Łowickiego niema, a to w
Łowiczu działo się, lubo tedy w tych
pasztetach, y myszych magazonach
w tych krzesłach, y w tym Gwardy
anie, censurowana y zmianowie z
kiepstwa meyo, ale to było z umy
słu na zartowanie z tych, co się po
Kominach murowanych właczą
co są chciwi beneficiow, a niegodni
y tych co ich mała, ktory wszystkie
doskonałość w magnificencyi za
kładaią. Drwiłem ia tedy z tych
co drwili ze mnie.

Kardynał Niedrwiimy iuz tedy więcey.

Prymass Dobrze pudzmy ad seria ale wroc my się do twoiey pierwszey wprzod propozycyi, coś napoczątku zadał, a nie dowiod że wielka iest między nami dyfferencya, a Ja nieuznaię tylko w Czerwonym kołpaku y Myce, a wymowmy sobie niepowinniśmy się gniewać o prawdę, ktorey po śmierci taić niepodobna, iuż ty mnie uraziłeś, zadaiąc tę dyfferencyą, y przeto urażać się niebędziesz, kiedy się broniąc, co ci się dostanie.

Kardynał Niemiałem się urazić ale niemogąc y łu zapomnieć Estymy ludzkiey y samy swoiey osobie, musiałem ci tę zadać dyfferencyą, kiedyś zemną chciał paragonować a przecie Ja Syn Senatorski Familiant, y wielkich Familiantow krewny, z Kanonika Warminskiego Biskupa PodKanclerzy Kardynał y Prymass, a ty z Probuszcza Rochatynskiego Referendarz Korony Biskup Łucki Warminski Kanclerzy Prymass.

Prymass Wyciąga te wszystkie stopnie wnas sobie prawdziwe, ale

za tym nieidzie żebyś odemnie
był lepszy byłeś Szlachcic zacny z
Mazur, a ia z Ruskich WW. to praw
da żeś miał Senatorow w Rodzie
a Ja urzędnikow Ziemskich Podkomo
y Sędziow, tamtych Robią Krolo
wie, a tych szlachta, tamtym fawo
ry fawryzuią a tych Estyma
cyia cnoty, y zacności u Szlachty
ktora międzi sobą dobrze examinu
ią
Kardynał Radziejowski Z tym wszy
stkim Senatorskie plemie iest za
cnieysze od Drugiego.
Prymass A wżdy to za awantaż
przyniosł Ociec twoy że był Pod
kanclerzym że był odsądzony od
pieczęci y Starostw.
Kardynał samess uznał boś był
u Dworu, że to był Sąd niesłuszny
y że znalazł u całey Rzptey Hono
ru Kompassyą, to iest stratą nie
winną Sławy złe odmownieyszego
y niesprawiedliwego
Prymass Przyznaię że wielki Ho
nor, ale gniewaiąc się słusznie na

na Krola mścić się na całey Rzptey
przez zawołanie Szweda do Polski
y dawania mu rady, y buntowanie
drugich na własney Oyczyzny skazę
to znowu nie Honor.

Kardynał Ach Ach gdyby był się
dział Ociec moy w Polszcze, a przy
naymniey iuż y w Paryżu, gdzie mnie
był wywiozł na nauki prędzey by
był Krola ubłagał, przy Gnley wszys
tkich Intencyi iednak z tym wszyst
kim, to zacności nieymnie y choć ro
zumu na złe zażył, postaremu sławę
zostawił rozumnego.

Prymass. Ba mow Herostrata ale y
mnie nie uymuy zacności, żem z Chu
dego Pachołka Panem a z Probosz
cza Prymassem został, a zapomnia
łeś to Lubomirskiego Prymassa że
iego Rodzice choć zacni stracili mu
wszystko, tak że Pauperibus po Krako
wie chodził, z chciwości nauki, nie
maiąc świcy przy Lampie przed
Obrazem N. P. M. na ulicy uczył się
czytaiącego y proszącego Szlachcic
go nadszedł, y wypytawszy się o woli
dał mu Talara na Papier y Świcę,
mowiąc żebyś mnie go wrocił iak

Prymasem Koronnym bedziesz nie iest uyma z tąd sławy z małey fortuny przyiść do wielkiey. Ale ia bez promocyi krewnych, tylko swe mi zasługami dostapiłem, ta zas tego mowić niemożesz boś miał wszystko z Krola Jana

Kardynał Wszytkie nieszczescia tu tactwa ubostwo niesława wszystkie promocye szczęscie w Honorach y Bogactwach powinienem Krolowi Janu w Oycu y Jego z bytney ambicyi msciwey, on mnie wygrzebał z Opałow fortuny, iak z popiołu wyniosł wyżey, iak żaden z przodkow niebył moich, Ale teiz miał, z czego ten pasąg fortuny zrobić, bo widział go dnośc we mnie Synowcu swoim wiesz bowiem że Rodzona Siostra Jakoba Sobieskiego Kasztell Krakowe a Oyca Krola Jana urodziła Krola Oyca ktory mnie z Tarnowskiey Hrabianki spłodził y Brata mego Rodzonego Ale Bolimowe co w Brzezanach Mcdziana Sienawskiego zabił na poiedynku na ktory ga moy Brat, dawszy wprzod w gebe

wyzwał.

Rymass Dobrze że wyznaiesz że wszystko Królowi Janowi powinien iako ia nikomu tylko sobie a w przod Bogu, ale poczekayno mylisz się troche, byłem iac wtedy zywy kiedy cię wziół do Dworu uczyniwszy Kanonikiem Warszawskim patrząc kiedy na twoię flegme ospałość y applikowanie się, nie spodziewał się aby co z ciebie godnego wystawił, y kiedy cię na Weselu Siostry Krolowey z Wielkopolskim Kanclerzem we Lwowie za upominki kazał dziękować, tos solennie podrwił y Krol cię pobaiał

Kardynał Casus to był y Kompanijka winna temu, że dla piątaczki nienagotowałem się dobrze, ale mi przyznasz że w stylu pisanych mow nikt mnie y ty sam nieprzeszedł y iako mowią, maiestratus monstrat virum, to iest że dopiero na Urzędach pokazuię się godnosć albo niegodnosć Człowieka, pokazałem tu będąc, Pieczętarzem y Pisarzem że się Krol Jan na swoiey nie zawiod promocyi w wystawianiu

mnie na tak wysokie urzędy.
Prymass Na promocyi się nie zawiodł y nagodawszy (: a nie gniewaysię :) zawiodł się na wdzięczności a moy Kochany Krol Kazimierz, namnieyszey obligacyi choć mi mniey dał, bo tylko Referendarstwo Pieczęc y Biskupstwo Łuckie, a niebył y krewny Jako tobie Krol Jan, ktory cię w Fijałki y Roże ustroił.
Kardynał Poczekay no, trochę wiem co chcesz mowić, dam Ja wywod z siebie z tem to musiał uczynić z wielkich racyi publicznych, wdzięczność prywatną zatłumili Ludzie na ministeryach wstaiący, tak iako y Krolowie żadney passyi y Interessu mieć nie powinni tylko dobra Publiczne
Prymass Będę Ja ciekaw tego wywodu, ale sam dla siebie nie będę potrzebował, bo same akcye mnie wywodzą, że iakem dostał się do Dworu y Krolowey Ludwice Dobrodzice mojey dałem się poznać cum capacitate metom Państwa mego na Krok nieodstąpił biegałem z Ich rozkazu po Polszcze z roznemi Komissarzami

gdzie mi Bóg moy zawsze dawał szczęscie żem dobrze sprawił y ile kro kow uczyniłem tyle stopniow za raz do promocyi w ich Łasce miałem, azem do Pieczęci przyszedł a ty czymeś się przysłużył Królowi Janowi to co do Zyczliwości y pracy powz my ieno w porownaniu da ley

Kardynał A coż Ja temu winien że mi fortuna z młodu nie dała do przysługi okkazyi Królowi nay przod przez wszystkie rewolucyi Szwedzka, kiedy Ociec przyszedał a na końcu woyny, kiedy go w Szwecyi do więzienia Karol Gustaw Krol Szwedzki wziął, a to zato że chciał Krolowi y Polszcze nadgrodzić grzesuvy daiąc, rady przeciwko Szwedom, to przez ten wszystek czas siedziałem w Cudzych Kraiach, aż moy Ociec przez traktat Oliwski wyszedł y iam do Polski z Rzymu y Paryza powrocił.

Prymass A zapomniałeś ieszcze że Krol Szwedzki, wszystkie Oycu twemu uywozoncemu się na okrzyie z dostatka

mi, tę Skarby zabrał, które twoy Oćiec
Macosze twoiey, a Żenie swoiey był
dał, a ona przez Testament od Kaza
nowskiego Marszałł z którym Dźieći
niemiała zabrała Krolewskie nie
Szlacheckie srebra y pieniadze, y
tak Kazanowski zebrał dla Żony
Żona dla Radziejowskiego, Radziejow
ski dla Gustawa Krola Szwedzkiego
iak że z tego niedrwić y nie smiac się
Kardynał Tobie był smiech, a mnie
płacz, skarby zabrano substancyi nie
masz bo z Konfiskowana Oćiec w Polsz
cze w więzieniu czegoz tu się było iać.
Prymass Wtedy ja stanołem w Polszcze
z cudzych Krajow ale odmiana For
tuny. iak się prętko wzieła bo ledw
ow Krola przeprośił. Jak suknia
nicowana y wywrocona prętko zbla
kowała, y w Senat powrocił, otrzy
małby Sobieski Honor y pożytecz
ny, gdyby go był doniosł do Końca
teraz chcesz mowić pewnie o lega
cyi Radziejowskiego do porty Jam
ą tę Expedycyą pisał.
Kardynał Wiesz tedy dobrze

w Imieniu przed dad Smierć, a z [illegible]

że te o Kozakow było Posełstwo kto
ry przez Tetorę - - Hett. Zaporow
skiego. wygnanego nie słusznie z
Polski, w Stambule Portę do Woyny
na Polakow pobudzili, ale y to wiesz
że moy Ociec porządnie wybrany do
Turek na Audyencyą Sułtańskię y
Apoplexyą tknięty prętko Umarł
w Stambule, [Portę do Woyny na Po
lakow pobudzili] nie dokonczywszy
legacyi swoiey, a nas w powtorne
Sieroctwo pogrążył
Prymass Wiem to y te nawet Cyr
kumstancye że kiedym na audyen
cyą idąc z następuiącey mieniłsię
Choroby, Czaus co go prowadził, ro
zumiał że się Cesarza lękał, mo
wił mu tedy, nie boy się Pan moy
alias Padysza, nie ściął ieszcze za
dnego Posła, takoz y Tetera tam
że umarł Smiercią
Kardynał daleko twoy Rozhowor
z Moskwą był weselszy y Smiesz
nieyszy, niz mego Oyca, Niedosko
nale to wiem prosze racz powiedzieć
mi tę narratywę z Cyrkumstan

cyami.

Wydżga Prymass Oto taki po krwawey długiey, a zwycięskiey z naszey strony Woynie, z Moskwą gdzie ustawicznie w Koronie y Litwie bito ich strasznie, y jak mowią, na Sesne jabłko zbito tandem pokoy stanoł, a na rytyfikacyą pokoju przyiechał wielki Poseł z damiśię almazow, na audyencyi pożegnania odebrał expedycye Krolewską, alić ledwo do Gospody powrocił, przysyła pilnie y usilnie wtenczas o Rozgowor prosząc y napieraiąc się zdumiany Senat y ia pieczętarz zniosł się z Krolem pozwalamy, powraca tedy Poseł z Lamentem niesłychanym, wymawia nam żeś my głowę Jego pod Miecz Królewski skazali, kiedy bez czest Carską wrce mu oddana, za co musiał bybydz na Gardło karany:/ oto mowił/ niesłychany afront popełniona kiedy między tytułami Carow zwyczaynemi obłady telaśmieszna nam się uczyniło. Senatorowie poczeli exkuzować tak małe y śmieszne rzecz urazy ktora zaraz poprawić możem.

ale Poseł niczył nieuspokoiony po
czoł rzewliwie płakać, Ja zas pod
czas tych kontrowersyi, poszedł
szy w kąt kazałem tłumaczowi na
szemu, aby co wynalazł w tytułach
Królewskich, na Jch Listach wyrażo
nego do urazy, a choć by do napaści
aliści gdy mi czyta, znayduie się
że miasto Krolowi Kazimierzowi
napisano Kaziminowi, to ia zła
pawszy idę do rozgoworu, y w
ziowszy minę Jndignationis y z
żalu mowię patetice Ty masz za
bezczest Carską Obładytela ktore
się zaraz wpisać może, a wy iaki af
front Krolowi Panu memu nad
grodzicie ześ cie Kaziminowi napi
sali do Kozy go, przyrownalas
zdech z strachu, to obaczywszy
Poseł, y zawarł mowę, ia tedy
dopiero no zgodzimy się zaraz
y siadzimy podle siebie, Ty płacz
obładytela opuszczonego, a Ja
Kazimina napisanego będę, co się
y stało Poseł prawdziwie ża
mi płakał, okrywszy pukałem

się od smiechu wrzeczy chlipaiąc y cały Senat zemna.

Kardynał To pewna że sceny smiesznieyszey na komedyi nie znaydzie, ani obrotu pięknieysze go, ale idzmy ad seria, wyuro dłem ci się że wszczętę fatum, a po Chrzescianśku sprawiedliwość Boska surowa na Dom Oycame go wyciągniona, niedała mi zmło du clarescere, y com się na nogi zdał powstać, tom się slizgał, aż do Panowania Króla Jana, a Stryia mego ten kedy zważywszy qua litates meas, rozum dowcip na ukę, y poważney grzecznosci, uczy nił mnie Biskupem Warmin skim, y Podkanclerzym po tobie Jako wiesz wkrotce zwada, te goż Króla Jana z Innocentym IX. Papiezem przyiazń sprawi ta mi nie myslacemu Kapelusz Kardynalski.

Prymass Ale to było Juz po smierci moiey, ale lepiey rzekę

prawę w Smierć sama, bom się
iuz był tak opusał, że ni oczym
wiedzieć niechciałem, to Ty Pry
massem po mnie został y Kardy
nałem tak.

Kardynał Jeszcze w Armiy Kar
dynałem zostałem, ale zaraz y
Nominatem na Arcybiskupstwo
Gnieznię.

Prymass Niezleś zyskał, nawet
wraz prawie y Pallius, y purpu
rowy Kapelusz. iam drwił z tego
Palliusza kiedy bywszem swieża,
po wziętym Palliuszu Gnieznię
stanęła sławna liga na Seymie
Colligationis Rafała Leszczynskie
go, y po Seymie ruszył się Turczyn
z Całą Azyą, Cwierć Europy na
oblężenie Wiednia, a Krol na od
siecz Wiedniowi, Woyska zaciągał
napisał do mnie o Pieniadze wie
dząc że ich miałem, abym ich na
tę użyczył expedycye, iam tedy
mu odpisał Non bene suasum
tendere rasum, ogolił mnie Rzym
kiedym za kawałek Wełny, to

iest Palliusz 5000 Czerwonych Złtch
wyliczyć musiał.
Kardynał Wiem twoie Zarty, y
to iak z daty Rzymskiey Zartował
datum w Rzymie, Że datum nie
odpisaney daty, ale do wydatku
pieniedzy w Rzymie aplikuiąc
Prymass Druziem Ja z Nuncju
sza, na te czas ktory miał Jmie
Opicy y Palacini, Jam go nie
zwał tylko Xiądz Opicy y to z prze
włoka, te Jmie y słowo przecią
gałem, ale teraz o Kardynalstwie
mnie powiedz.
Kardynał Pamiętasz owa po Zu
rawskim Traktacie, z porto Posłowie
Francuscy Tourben Biskup de Bo
ve y Szwagier Krula Jana Mar
kiez Bethune wzbudził Emery
ka Tekiellego do Rebelliy w Wę
grzech przeciw Cesarzowi Leopol
dowi, że tedy ztąd Turecka Woy
na urosła Papiez Innocenty XI
ktory ex quo że był Medyolań
czyk z Domu Odeskłański straz

nie nie lubił Francuzow iako
sam Domu Rakuskiego podda
ny a Krol Jan dał nominacyą te
mu Biskupowi de Bove Papiez
zadną miarą przyiąć iey niechciał
zowiąc Biskupa de Bove Jakto
rem Machometow że zaś Krola
Jana kochał ile po swiezey Widen
skiey wiktoryi nadgradzaiąc to
mu że iego nominacyi nie przy
iął, Dwoch Polakow za Jednego
Francuza uczynił Kardynałami
mnie Jako Krewnego Krolewskie
go nominata Prymassa, a Den
hoffa za Swiątobliwość Jego y
Rzymskim Xiążętom na złość.
Prymass Tak ci tedy spiącemu
kałekę Kardynalską włozył P.
Bog, na głowę, potmie żem fa
milialiter żył z Biskupem de
Bove y częstuiąc raz go sztu
ko mięsa wołową, mowiłem
iemu Dominus de Bove man
ducat de Bove Ale proszę Jak
to Innocenty Kardynałem u

czynił Denhoffa nazłość Rzym
skim Xiążętom
Kardynał O to tak ten Denhoff
był prawdziwie Xiądz Swiątó
bliwy uczony modest w Paryżu
y w Rzymie długo mieszkaiący
y uczący się, tego tedy Krol Jan
do Rzymu posłał dawszy mu na
drogę Opactwo Mogielnickie
miewał tedy Okkazyą częstych
audyencyi Papieża, ktory od
Zakonnikow ile Missionarzow
sobie przychilnych bywał in
formowany de vita et moribus
Denhoffa y polubił go tak za
swiątobliwość, sam będąc Swię
tym, że mu wakujące bogate w
Rzymie beneficium provisioni dał
ie 20000 Talerow czyniące kto
re tylko Kardynali, albo Krew
ni po szczerey miewali, obru
szyło się tedy Kollegium Cardina
litium osobliwie Kardynał
Gizy Synowiec Alexandra VII

Papieza, Człek violentus y od In
nocentego Papieza nienawidzo
ny ktory gdy ostro Papiezowi
w oczy stanoł y że Denhoffa
Cudzoziemca na tym mieysce
postawił na ktorym tylko Kar
dynali bywali Papież ktory
był nieustraszony rzekł mu kie
dy oto idzie, otuż jutro Denhoff
będzie Kardynałem, y dotrzymał
za co się Giry y inni Włosi od
złości mało się nie popękali.
Prymass Widzę że wam Kape
lusze tę czerwone Jak pieczo
ne Gołąbki do gęby, na głowę
pozlatywały, a uspokoił że się
Krol Jan temi waszemi Kape
luszami
Kardynał Nie y pokazał resen
tyment Rzymowi, wiesz zwy
czay kiedy extra Rzymu, w
ucżym Jakim Państwie, Pa
pież Prałatowi iakiemu dał
Kardynalstwa, to zaraz pro·

mulgowawszy go w Konsysto
rra przez Kuryera w Liscie co
ga breve Apostolicum zowią
posyła mu myczkę Czerwo
na, y pisze że go Kardynałem
uczynił, po tym Krolowi w kto
rego panstwie zostaie, posyła
Biret Czworograniasty Czerwo
ny przez Prałata Dworskie
go swego, y Krol w Kosciele
przy Tedeum Laudamus na
Tronie siedzący, y nowemu
Kardynałowi myczkę tylko
Czerwoną maiącemu Biret
Czerwony z Rąk owego Pra
łata Papiezkiego wziowszy
na Głowę nowemu Kardyna
łowi Kładzie, wraz zas kie
dy Biret dla mnie przyszedł
y Nuncius Twoy Opici Palavi
cini odebrał będąc iedneyże
ze mną Kreacyi, a gdyś my

y Krola prosili, abym tę Birety
na głowę pokładł, niechaiał tego
Krol Jan uczynić, y tak jeden dru
giemu włożył Biret na Głowę
Prymass Pomścił się Krol Jan na
Palawicinim, ale ia śmiesznie z
niego zadrwiłem, przed jego Kar
dynalstwem, wiesz że ten Nunci
usz, iako był Krola pobudził, że
by do mnie o pieniądze na Wi
deńską expedycyą pisał, tak y
sam toż pisał, a ia tak Krolowi
iako y Nunciuszowi niedał, trzy
maiąc się statutu Polskiego
Quod si Dominus Papa accipe
re non voluerit, nos autem non da
bimus Kiedy tedy Pan Bog dał
Wiktoryą pod Widniem y Stry
gonią rozpisał Nunciusz Listy po
wszystkich Polskich Biskupach,
aby solennissime Bogu dzięko
wali przez Te Deum Laudamus
po Katedrach y Diecezyach swoich
do mnie zaś na to audytora swe
go do Łowicza na świadectwo
przysłał, Jeżeli ten iest odprawić

wydałem tedy proceß, i Jachało
się do Łowicza z Kilkuset Prała
tow Xięży Mnichow, Jednego
Dnia Te Deum Laudamus Woty
wę, że się te Wiktoryę bez moich
pieniędzy obeszły, y odprawiły
Ale my wroćmy się do swego, to
iest że ia przyznać niechcę tey
Dyfferencyi, ktoreś na wspania
łe to Dzieło rąk waszych.

Wydżga Prymaß Koronę A coż teg
zem mu okrucieństwo Woyny Szwedz
kiey przypomniał, ba dziękuy
mi żem niedołożył Radziejow
ski zaczoł Carolus correxit.

Radziejowski Kardynał Prze
ciez to gruba Jam zas potym
et in Ministerio był pieczęta
rzem y Prymaßem potym będąc
niezmierną Ludzkością y z Nun
ciuszami y z Cudzoziemskiemi
obchodziłem się posłami, to tesz
prawda wielka Częśc Lat moich
strawiłem w Cudzych Kraiach

ktorych ty nigdy nie widział.

Wydzga Prymass Prawda dobrze ci tez było z twoią Ludzkoscią boś y prezenta y pensię od Panow Postronnych, a sam tylko Polskie pieniądze z bierał, szczęśliwi byli Polacy, kiedy Ministrowie y Panowie Czudzoziemskich nie znali prezentow, ale podzmyno przysług Krolowi y Rzptey a kto z Trebickim rozwiązał się wybiegał zwiazku y Traktatu z Lubomirskim jezeli nie ja, co pokazesz rownego podczas twoiey fortuny minorennitatem.

Kardynał Radziejowski Ja na Pieczęci moiey niezastałem ... nа początku założył między nami z twoim ... nadenno

Prymass Otoz ci ja dowodze Tyś z Posla Moskiewskiego zadrwił, to dobrze y Francuzkiego trochę Levitatis, a nawet y ze

Szwedzkiego kiedy bowiem Krol
Jan z Kampany Żurawnickiey
na Seym Skoraszewskiego do War
szawy iechał, ty iako Pieczętarz
wyiezdzałeś przeciwko Krolowi
za Czersk, iechał tedy z tabą y
Karecie Siben Włoch Poseł Szwedz
ki y na Zamek Czerski zroyno
wany poyrzawszy się spytał się
co to iest, a tyś mu rzekł, Haec
sunt Magfca manuum vestra
rum, wspaniałe to dzieło Rąk
waszych

Kardynał Jana pieczęci mo
iey niezastałem Intryg podob
nych, tym ktore za ciebie by
ty. Jednak iaka Edukacya w
mowach moich, iakie sensa
w wyrazeniu rzeczy iaki styl
w pismach P.

Prymass a niedokładasz że
ty nayślicznieyszey rzeczy mo
wiąc w mowieniu nie miałeś

gracyi ani w gębie ni w głowicy
y taż sama czytana, co słuchana
była straszna dyfferencya, w piękno
ści miała, ja zaś y mądrze y mo
wnie mawiałem, nawet o mnie
powiedziana, że pacierz w ustach
moich, w Kazaniu przeymuiąc ser
ca obracał się, a co rownego captu
ptu niespodziewanie mu piękne
go znaydziesz temu co ci powiem
Czarniecki pod Brzysciem Litt.
y nad Rzeką Basią Dwie wiel
kie otrzymał Wiktorye nad Mo
skwą, miał Krola Kazimierza
witać w Senacie, choć zaś nie
był Hett. chciał Krol aby mu
in facie Rptey podziękował
od Tronu pieczętarz, na to się
nagotowałem, Alie on ze 300 To
warzyszami wchodzi y każdy
z nich zdobyczą Chorągwią w
ręku, a sam Carską Chafbowa
na złotem wielką nie wszyst
kie pod nogi Krolowi rzuca
iąc, zarzucali niemal y Tron

Krolewski wtedy widzieć Pana
y mnie mowiącego było /: Wikto
rya twoia niedaiest wielkosci
potym wpadłem w Enkomia
Jego, y ta delikatna nowa po
chwały forma, wielkie w Sena
cie plausum miała.

Kardynał Wszystko dobrze a ja
nie rozwiązałem Baranowskie
go związku, podczas Interregnum
Krola Jana między Augustem,
ato niesłychany y nigdy nie
praktykowany był związek
y dlatego nayszkodliwszy w
Polszcze, bo bez głowy bez Krola
Cudzoziemska fakcya mogła
przekupić Woysko y z niego u
czynić Czwarty Stan Rzptey

Prymas Powiadała mi tu niedaw
no stanowszy, pewna Duchowna
Umbra że ty dopomogł rozwią
zaniu tego Woyska tak iako
mucha co na Rogu orzącego Wo

ła wsiadła y mowiła a ramu
a ta Umbra ktora ga fomento
wała, powiadała że Ia Kazi
mierzowa Krolowa 50 Tysięcy
Talerow, a Jabłonowski Hett: W.
K: mądro łaskawością y cier
pliwością uspokoił, tyś dobrą
miał wtym intencyą rozwią
zania y pomagałeś Listami y
Exhortacyami
Kardynał Chwała Bogu żeś
mi cokolwiek przyznał, a że
czas abym cię Justyfikował
w pierwszych zarzutach, pierwsza
coś mi zadał żem Krolowi Dobr
swemu był niewdzięczen wie
dząc y w chodząc wspiski kto
rę Panowie naypierwsi pobra
li przeciwko niemu
Prymas Będę słuchał ale
niewiem iak się wykręcisz
Kardynał Po Wikturych Wi
deńskich Krol do Wielkich pie

niedzy przyszedł): niebędę ui
miadować Domu y Osob, boto
odiosum lubo pięknie mieli
motivu zazdrości ale ~~do~~ Kolory
zowali ~~a~~ strachem Wolności, że
by Krol z Niemcami Kolligacya
z Francuzami przy sławie y
Sercu, y Głowie, ktorym row
nych niebyło pod Absolutum
Dominium niewziął Polski, y
dla Synow liberam Electionem
Krolow niezniosł, uczynili
tedy spisek na pieniądze, y
Mnie zawołali do tego, Ja
tedy ktory żadney niemiałem
od Krola urazy owszem wszy
tko mu był winien, Wszedłem
z niemi nie na szkode Krolewską
ale na uchowanie ich bo deklaru
iąc się głośno za Krolem, Krol
by był chciał sądu, oni by się nie
chcieli dać sądzić, y ztąd było by
do Woyny Domowey przyszło

a tak zniemi będąc, y rzekomo
Ich głosząc usypiałem, aż poki
ich Gatecki a potym Opalin
Ski Biskup Hełł przed Kro
lem niewydał y wszystko się
skończyło, na wymowkach y
skargach y przenosinach, wi
dzisz tedy że ta Polityka Kro
lowi y Polszcze była pożyt
czna

Prymass Widzę boś na obie
ręce robił udało by się Panom
na Krola to byś był iak Pry
mass dopomogł y głową się
ich stał będąc zniemi niewa
łoby się, tobyś był dopiero Kro
la przestrzygł y znim trzy
mał tak y Hiszpan radzi kie
dy tonie Człowiek ktorego by
się rad zbył, a ma wody po
pachy podaie mu rękę y cią
gnie, kiedy zaś do ust Wodzi
przychodzi to go popchnie

Kardynał Zle o mnie sądzisz a nawet sam Krol Jan, inaczey sądził widzisz że iako mu racya milczenia mego, y Intencyą odkrył, przyioł mnie do dawney miłości, y nieprzestał aż do śmierci mnie, y moim dobrze czynić Kreaturom

Prymas Coz miał czynić nietorak wsadzić cię iak Biskupow Poznan. y Warminskiego do Castrum Angeli y do Ankony, niemogł ani w Gdańsku, iak w Skrzynia zamknąć, musiał dyssymulować dla pokoju Polski y swoiego myśląc że przy naymnniey po śmierci oddasz mu w Synach Jego y Zonie

Kardynał Nie oddałem a przynaymniey pewnie chciałem, gdyby mnie była Krolowa y Jey adherenci słuchali

Prymass Pięknieś oddał pozwo-
liwszy Krolową od Ciała Męża
na Konwokacyi z Warszawy
wygnać y Dom Krolewski za-
pchnąć a Kontego mianowac
Krolem
Kardynał Hala Hala pocze-
kay dam wywod zewszystkie-
go nayprzod kiedy w Wilano-
wie niespodziewanie umarł
Ach Roku Polszcze y mnie fa-
talny:/ iołem się Krolowey y
Domu Krolewskiego wszystkie-
mi siłami dzieliłem ich godził-
łem Matkę z Jakobem bez
Maszkarki Domu Krolewskie-
go z Hett Jabłonowskim y za
tym Domem, iego dosyć wiel-
kimi za służką Hett Poll W. X.
Litt y Leszczynskim Generałem
Wielkopolskim, zrobiona
nam y Hettwi figiel To iest
Domy ktore Krolewskiego Dom-

dla Emulacyi z Krolem nie na
widzili zrobili w sama Kon
wokacyą Baranowskiego z
wiązek a nayprzod na Ukra
inie y pisząl: iako oni mowili
młodziez:) Tych Domow ktorzy
y leczni y Bogaci y Zepscy by
li podmowiwszy y Posłom podd
nali Baldachim u S. Jana, y to
widzisz cos zadał na początku
ze moią Kardynalską Eminen
cyą poniżyli. Ale widzisz ze
mi sławna iest ta akcya po
niewaz ten afront ponioslem
z nienawiści Domu Krola y
Dobrodzieia mego.

Prymas Przepraszam za po
nowienie ale się oraz pytam
ieslis do Konca tey zwawey
przy Domu Krolewskim dotrzy
mał przyiaźni.

Kardynał Dotrzymałem ilem
mogł, a nayprzod niekonten
tuiąc się ci sami co wdzień

uczynili przyszli do mnie w nocy Kupą wielką ze stare mi Domami przyiołem ich w Rubdeszanie, z buzowatemi ich że druzli, nie dokończywszy oracyi do nog mi upadli, y prz praszali, y tak się pierwsza bu rza skończyła

Prymas Potak dobry maiąc początek musiał też otrzymać y końca dobrego.

Kardynał nie w jedney tożże ręku zacząc y skończyć rzecz się zdaie letka podczas do podniesienia, ale zanieść ią na swe mieysce albo cięzka albo niepodobna, Ci bowiem zawzięci Panowie, obrawszy Lumieckiego Marszałka, ktory był Kontskiego Siestrzenie a y zwielu y z siebie bardziey przychilnieyszy tamtym Do mom nie Krolewskiemu nasta

pili, y cały prawie Seym wzię
li, aby Krolowa z Zamku wy
iechała, Czas cały seymu ci
był powinien o dobrym porzą
dku, y rozerwaniu niesły
chanego, związku radzie, na
tym wzięty. Aż iednego Dnia
Marszałek słowa powiedział
Poydę|: mowiąc inter abrupta
Contumacia et deforme ob
sequium do mnie było, a za
tym przerwałem mu głos,
co hałas przeciw Domowi
Krolewskiemu, y moi wszczo
szy tumult uczynili iż z Sena
torskiey Izby siła y Senato
Ministrow Status wyszło
do Posselskiey Izby, y Marsza
łek z niemi, y tam bez nas
Seymowali, sądzić nas chcie
li y Hetmanow co z nami trzyma
li wiele posłow.
Prymass Niesłychana to rzecz

sya iakiz koniec wzieła.
Kardynał Przyznam cisie za
lękłem się y pewną ieszcze ie
dną rzeczą, że Domownice mu
ią Krewną zastraszoną na u
licy, notandum zem ia niera
dził aby Krolowa zaraz po
śmierci Krola do Łakui od-
iechała, do Warszawy się wra
cała widząc że się gotowali
na sey rugowanie, mnie tedy
nie posłuchała ale przyiecha
ła na Konwokacyą zatrzy
mawszy ią w Zamku długa,
a bodaj się sessyi aby mnie
od Prymassowskiey funkcyi
nie odsądzili! Jako iuz do te
go zgodne y dobre subiectum
znalezli Biskupa Dobskiego
Biskupa Kijowskiego odstąpiłem
Krolowe z niesłychanym Ja
błonowskiego y Potockiego

zalem, Krolowa tedy od Ciała Męża swego, niewidzianym sposobem, y przykładem odarta poiechała, do Bielan a Ja do Senatu sprowadziłem Marszałka z Sessyanłami

Wiadomości zebrana na
Poezyi zwany przez ...
Oldinburg

W Zułtych Sukniach

Accepi dotem vendidi
libertatem. Plaut —

139

Od Leszka Czarnego

Gingis Chan

Batichan naypierwszy do kra- iów Polskich wtargnął

Tatarowi przeiżał Krakow bierny nieki z Słonińska, tam zginął Xże Gei Opolski,

Za Leszka nawieźli Tatarowie 21 tysięcy panien.

Na trzy domy Popowskowie ... rada rozłodzili się Xt Mazo wieckich, kuiawskich

Albert Cesarz przyznał tytuł Władysławowi Króla Polskiego

Przywrócony tytuł królów za Przemysława

Władysław Łokietek

Przebrany od Franciszkanów w suknią duchowną gdy Mieszczanie Szlonzakom otworzyli bramy Warszawy — trzy razy na tron Władysław Łokietek wstępował. Paweł Biskup Krakowski między buntownikami na czele przeciw temu Monarsze

144

Ut luci lucent, ut bellum bell
est sic ego Bona, Bona fui. Taki
był żart, czyli raczej prawda dla Bo=
ny żony Zygmunta.

Znowu z powodu że Firlejom wiele świadczyła

" Stroi Baba Firleye
" Kiedy głowę należę. —

Za Zygmunta Wiek złoty w Polszcze dla
nauk.

[illegible]

157

169

170





Quadragus, Dąb na 3 i 6 przy l. m. quadraguab.

Osterlic gdzi Rossyanie przegrali z Francuzami, dawniey nazywało się — Sławnik

Silezya — Szlonsk.

Xże Władysław Opolski na Szlonsku, założył Ozgbodsków. —

Koniecznie Polacy chcieli zerwać związek małżeństwa, po między Zygmuntem Augustem, a Radziwiłłówną, a gdy Król wymawiał się że przysięgi tam niemoże, przytomny podtenczas Prymas powiedział, że iako 1a z Duchownych osoba, grzech ten na głowy wszystkich Polaków rozrzuci, a August niebędzie grzesznym